

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Logopedická prevence u dětí předškolního věku

Bakalářská práce

Studijní program: B7506 - Speciální pedagogika

Studijní obor: 7506R029 - Speciální pedagogika pro vychovatele

Autor práce: **Nikola Gončárová**

Vedoucí práce: Mgr. Iva Lüftnerová

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola Gončárová**
Osobní číslo: **P16000636**
Studijní program: **B7506 Speciální pedagogika**
Studijní obor: **Speciální pedagogika pro vychovatele**
Název tématu: **Logopedická prevence u dětí předškolního věku**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl: Zmapovat a popsat problematiku logopedické prevence ve vybraných mateřských školách v Libereckém kraji.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Dotazník.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- BERANOVÁ, Z., 2002. Učíme se správně mluvit: Logopedické hry a hrátky. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-0257-6.**
BYTEŠNÍKOVÁ, I., 2012. Komunikace dětí předškolního věku. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3008-0.
KLENKOVÁ, J., 2006. Logopedie. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1110-9.
KUTÁLKOVÁ, D., 2005. Vývoj dětské řeči krok za krokem. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1026-9.
KUTÁLKOVÁ, D., 2005 Logopedická prevence. Průvodce vývojem dětské řeči. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-115-0.
LIPNICKÁ, M., 2013. Logopedická prevence v mateřské škole. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0381-0.
ZAJITZOVÁ, E., 2011. Předškolní vzdělávání a jeho význam pro rozvoj jazyka a řeči. 1. vyd. Praha: Hnutí R. ISBN 978-80-86798-14-1.

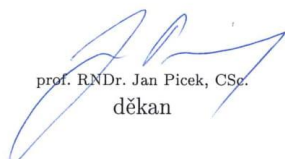
Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Iva Lüftnerová

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **3. dubna 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

Ing. Zuzana Palouňková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 3. dubna 2018

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Prvotně bych ráda poděkovala paní magistře Ivě Lüftnerové, vedoucí odborné práce, za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytla při zpracovávání bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala ředitelkám mateřských škol, kde mi byl průzkum umožněn. Nakonec děkuji všem učitelkám a rodičům, kteří byli ochotni se na průzkumu podílet.

Anotace

Bakalářská práce se zabývala logopedickou prevencí u dětí předškolního věku. Cílem práce bylo zmapovat a popsat problematiku logopedické prevence ve vybraných mateřských školách v Libereckém kraji.

Práce byla rozdělena do dvou částí, z nichž první část byla teoretická, která obsahovala základní pojmy související s komunikací, řečí, logopedickou prevencí a rámcově vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. V druhé, praktické části byly zaznamenány výsledky průzkumu, které byly získávány pomocí dotazníkového šetření určeného pro učitele vybraných mateřských škol a rodiče dětí, navštěvující dané školy.

Klíčová slova: komunikace, řeč, logopedická prevence, předškolní vzdělávání, rodina vývoj řeči, narušená komunikační schopnost

Annotation:

The bachelor thesis dealt with pre-school children logopaedic prevention. The aim of the work was to summarise and describe the principles and issues of logopaedic prevention in selected kindergartens in the Liberec region.

The work was divided into two parts, of which the first one was theoretical and contained the basic concepts related to communication, speech, speech therapy prevention and a general curriculum for pre-school education. In second, practical part the results of the survey, obtained through a questionnaire survey for teachers of selected kindergartens and parents of children attending the given schools, were recorded.

Key words: communication, speech, logopaedic prevention, pre-school education, family, speech development, impaired communication ability

Obsah

Seznam tabulek	9
Seznam grafů	11
Úvod.....	13
1 Teoretická část	14
1.1 Komunikace	14
1.2 Řeč.....	15
1.3 Jazyk.....	16
1.4 Jazykové roviny	16
1.5 Narušená komunikační schopnost.....	16
1.6 Ontogeneze dětské řeči	17
1.6.1 Ontogeneze řeči od narození do prvního roku života	18
1.6.2 Ontogeneze řeči mezi prvním a druhým rokem života.....	19
1.6.3 Ontogeneze řeči mezi druhým a třetím rokem života.....	19
1.6.4 Ontogeneze řeči mezi třetím a čtvrtým rokem života.....	20
1.6.5 Ontogeneze řeči mezi čtvrtým a pátým rokem života	21
1.6.6 Ontogeneze řeči mezi pátým a šestým rokem života.....	21
1.6.7 Ontogeneze řeči mezi šestým a sedmým rokem života	22
1.6.8 Vliv rodiny na správný rozvoj řeči dítěte	22
1.6.9 Pravidla pro správný rozvoj řeči	22
1.7 Logopedická prevence	24
1.7.1 Vymezení pojmu logopedie	24
1.7.2 Logopedická prevence a její rozdělení	24
1.7.3 Logoped, logopedický asistent, koordinátor pro logopedickou péči	25
1.7.4 Metody logopedické prevence	26
1.7.5 Logopedická prevence v mateřské škole a v rodině dítěte	30
1.8 Rámcově vzdělávací program v předškolním vzdělávání.....	31

2	Praktická část	32
2.1	Cíl práce	32
2.2	Hypotézy	32
2.3	Metody sběru dat.....	32
2.4	Popis zkoumaného vzorku	33
2.5	Charakteristika vybraných mateřských škol	33
2.6	Popis průzkumu.....	34
2.7	Výsledky a jejich interpretace	35
2.7.1	Výsledky dotazníku pro učitele vybraných mateřských škol	35
2.7.2	Výsledky dotazníků určených pro rodiče dětí vybraných mateřských škol	52
	Diskuze	66
	Závěr	68
	Zdroje.....	70
	Přílohy.....	73

Seznam tabulek

Tabulka 1 Pohlaví respondentů.....	35
Tabulka 2 Vzdělání respondentů	36
Tabulka 3 Logopedické vzdělání či logopedický kurz	37
Tabulka 4 Věnuje se škola, kde pracujete logopedické prevenci?.....	37
Tabulka 5 Na které děti je logopedická prevence zaměřena?.....	38
Tabulka 6 Jakým způsobem probíhá logopedická prevence?.....	39
Tabulka 7 Jak často probíhá logopedická prevence?.....	40
Tabulka 8 Kdo provádí logopedickou prevenci?	41
Tabulka 9 Kolik logopedických asistentů ve škole pracuje?	42
Tabulka 10 Spolupracuje MŠ s nějakým odborníkem?	42
Tabulka 11 Se kterým odborníkem spolupracuje MŠ?.....	43
Tabulka 12 Je na škole zaveden logopedický kroužek?	44
Tabulka 13 Jaké metody používáte v MŠ?	45
Tabulka 14 Jsou rodiče přítomni i děti, když probíhá logopedická prevence?.....	46
Tabulka 15 Informovanost rodičů o vadách v řeči jejich dítěte	47
Tabulka 16 Způsob předání informací rodičům o vadách v řeči jejich dítěte	48
Tabulka 17 Spokojenost se spoluprací rodičů dětí.	49
Tabulka 18 Provádíte-li logopedickou prevenci, čím jste spokojen/a, nebo nespokojen/a?	51
Tabulka 19 Pohlaví respondenta.....	52
Tabulka 20 Vyslovuje Vaše dítě všechny hlásky správně?	53
Tabulka 21 Navštěvuje Vaše dítě odbornou logopedickou poradnu?	53
Tabulka 22 Probíhá na škole logopedické prevence?.....	54
Tabulka 23 Ze kterých zdrojů jste se o prevenci dozvěděli?	55
Tabulka 24 Uvítali byste více informací o logopedické prevenci ze strany školy?	56
Tabulka 25 Domníváte se, že by se logopedická prevence měla ve škole zlepšit?	56
Tabulka 26 Kdo by měl podle Vás vykonávat logopedickou prevenci?	57
Tabulka 27 Působí na škole logopedický asistent?.....	58
Tabulka 28 Jak jste se o logopedickém asistentovi dozvěděli?	59
Tabulka 29 Jakou formu organizace logopedické prevence preferujete ve škole?.....	60
Tabulka 30 Považujete logopedickou prevenci ve škole za efektivní a vhodné využití času Vašeho dítěte?.....	61
Tabulka 31 Poskytuje, nebo by měla poskytovat mateřská škola pro rodiče logopedické	

poradenství?	62
Tabulka 32 Využili byste, nebo využíváte logopedické poradenství formou konzultace v mateřské škole?	63
Tabulka 33 Pozorujete díky logopedické prevenci v MŠ nějaké zlepšení v řeči Vašeho dítěte?	64

Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví respondentů	35
Graf 2 Vzdělání respondentů	36
Graf 3 Logopedické vzdělání či logopedický kurz	37
Graf 4 Věnuje se škola, kde pracujete logopedické prevenci?	38
Graf 5 Na které děti je logopedická prevence zaměřena?	38
Graf 6 Jakým způsobem probíhá logopedická prevence?	39
Graf 7 Jak často probíhá logopedická prevence?.....	40
Graf 8 Kdo provádí logopedickou prevenci?.....	41
Graf 9 Kolik logopedických asistentů ve škole pracuje?.....	42
Graf 10 Spolupracuje MŠ s nějakým odborníkem?.....	43
Graf 11 Se kterým odborníkem spolupracuje MŠ?	44
Graf 12 Je na škole zaveden logopedický kroužek?	45
Graf 13 Jaké logopedické metody používáte v MŠ, kde pracujete?.....	46
Graf 14 Jsou rodiče přítomni u dětí, když probíhá logopedická prevence?	47
Graf 15 Informovanost rodičů o vadách v řeči jejich dítěte	48
Graf 16 Způsob předání informací rodičům o vadách v řeči jejich dítěte	49
Graf 17 Spokojenost se spoluprací rodičů dětí	50
Graf 18 Provádíte-li logopedickou prevenci, čím jste spokojen/a, nebo nespokojen/a?	51
Graf 19 Pohlaví respondenta.....	52
Graf 20 Vyslovuje Vaše dítě všechny hlásky správně?	53
Graf 21 Navštěvuje Vaše dítě odbornou logopedickou poradnu?	54
Graf 22 Probíhá na škole logopedická prevence?.....	54
Graf 23 Ze kterých zdrojů jste se o prevenci dozvěděli?.....	55
Graf 24 Uvítali byste více informací o logopedické prevenci ze strany školy?	56
Graf 25 Domníváte se, že by se logopedická prevence měla ve škole zlepšit?	57
Graf 26 Kdo by měl podle Vás vykonávat logopedickou prevenci?	58
Graf 27 Působí na škole logopedický asistent?	59
Graf 28 Jak jste se o logopedickém asistentovi dozvěděli?.....	60
Graf 29 Jakou formu organizace logopedické prevence preferujete ve škole?	61
Graf 30 Považujete logopedickou prevenci ve škole za efektivní a vhodné využití času Vašeho dítěte?.....	62
Graf 31 Poskytuje, nebo by měla poskytovat mateřská škola pro rodiče logopedické	

poradenství?	63
Graf 32 Využili byste, nebo využíváte logopedické poradenství formou konzultace v mateřské škole?	64
Graf 33 Pozorujete díky logopedické prevenci v MŠ nějaké zlepšení v řeči Vašeho dítěte?	65

Úvod

Komunikace a řeč je důležitá v každodenním životě. Stále častěji se setkáváme s dětmi, které mají problémy s výslovností, nebo se u nich vyskytuje vada řeči, což je zaznamenáno i ze zkušeností pedagogů. Z toho důvodu jsme zvolili následující téma bakalářské práce: „Logopedická prevence u dětí předškolního věku“. Cílem práce bylo zmapovat a popsat problematiku logopedické prevence ve vybraných mateřských školách v Libereckém kraji.

Práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou. Teoretická část shrnuje teoretické poznatky z oblasti komunikace, řeči, logopedie a popisuje rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praktická část je věnována průzkumu logopedické prevence na vybraných mateřských školách, jehož cílem bylo zjistit a popsat problematiku logopedické prevence v mateřských školách v Libereckém kraji.

Průzkum probíhal pomocí dvou nestandardizovaných dotazníků, které byly předkládány učitelům vybraných mateřských škol a rodičům dětí, které navštěvují dané mateřské školy v Libereckém kraji. Průzkumem jsme se snažili zjistit, jaká péče je věnována výchově ke správné výslovnosti, jak jsou učitelé spokojeni se spoluprací rodičů, jak jsou rodiče spokojeni s poskytovanou logopedickou prevencí a jestli pozorují na svých dětech nějaké pozitivní změny ve výslovnosti atd.

Výsledky jsou zpracovány do přehledných tabulek a grafů, doplněné slovním komentářem.

Bakalářská práce by mohla poskytnout informace pro vedení předškolních zařízení, dále také pro pedagogy a pedagožky mateřských škol, kteří by měli zájem o či zdokonalení logopedické prevence na dané mateřské škole.

1 Teoretická část

1.1 Komunikace

Pojem komunikace je převzat z latinského slova *communicatio*, které můžeme chápat ve významu spojování, sdělování, ale i přenosu. Obecně ji popisujeme jako lidskou schopnost využívat výrazové prostředky k vytváření, pěstování a udržování mezilidských vztahů (Vybíral 2000).

Komunikace neboli dorozumívání je složitý proces výměny informací, jehož základ je tvořen čtyřmi stavebními prvky, které se navzájem ovlivňují. Jedná se o komunikátor, což je osoba sdělující něco nového, zdroj informace; komunikant, tedy příjemce informace, který na ni určitým způsobem reaguje. Komuniké neboli nová informace, a také obsah sdělení. Čtvrtým prvkem je komunikační kanál, který je nezbytnou podmínkou úspěšné výměny informací. Strany, které spolu komunikují, musí používat předem dohodnutý kód (Klenková 2006).

Komunikace je základním procesem pro existenci i organizaci každé společnosti, jelikož každá společná akce jedinců je založena na významech, které jsou společně sdíleny poté, co byly přeneseny prostřednictvím komunikace. Komunikační schopnost patří tedy k nejzákladnějším lidským schopnostem, a pokud využíváme ke komunikaci řeč, používáme vědomě jazyk jako složitý komunikační systém znaků a symbolů ve všech formách (Dlouhá 2017).

U komunikace rozlišujeme šest fází. První je ideová geneze, což je vznik myšlenky, nápadů, názorů, obsahu mysli komunikátora. Následuje zakódování neboli vyjádření myšlenky v symbolech, slovech, znacích, pohybech. Dále přenos, který chápeme jako pohyb symbolů od vysílajícího k příjemci nebo vedení vysílaného obsahu. Čtvrtou fází je příjem, tedy okamžik, kdy symboly dojdou k příjemci. Následuje dekodování a akce neboli adaptivní, expresivní či opoziční chování na přijatou zprávu (Klenková 2006).

Komunikaci dělíme na verbální a neverbální.

Verbální komunikace

Do skupiny verbální komunikace řadíme všechny komunikační procesy, které se realizují za pomoci mluvené nebo psané řeči (Lejska 2003).

Neverbální komunikace

Neverbální komunikací myslíme veškeré dorozumívací prostředky neslovní podstaty. Neverbálně můžeme komunikovat různými gesty, jako je například pohyb hlavou nebo těla, postojem těla, výrazy tváře, pohledy očí, tělesným kontaktem, tónem hlasu i fyzickými aspekty vlastního vzezření (Lejska 2003).

1.2 Řeč

Lidskou řeč můžeme definovat jako nejdokonalejší dorozumívací prostředek, který slouží k mezilidské komunikaci, tedy k dorozumívání člověka s člověkem. Vytvořila se při vzájemném kontaktu mezi lidmi. Potřeba komunikovat se vyvíjela již od doby, kdy se první lidé museli dorozumívat při obstarávání potravy a dalších základních potřeb. Lidé vytvářeli různé zvuky, kterým byl pravděpodobně přiřazován konkrétní význam. Následně tak vznikl dorozumívací systém neboli prapočátek artikulované řeči (Beranová 2002).

„Jedná se o vědomé užívání jazyka jako složitěho systému znaků a symbolů ve všech jeho formách.“ (Klenková 2006, s. 27)

Schopnost řeči není vrozená, nicméně na svět si přinášíme určité dispozice, které se rozvíjejí až při verbálním styku s mluvícím okolím, jelikož sám od sebe se člověk mluvit nenaučí. Řeč není záležitostí pouze mluvních orgánů neboli zevní řeči, ale především mozku a jeho hemisfér (vnitřní řeč). Má velkou souvislost s kognitivními procesy a myšlením (Kejklíčková 2011).

Řeč je schopnost geneticky dána pouze člověku a má pro něj obrovský a nenahraditelný význam. Pouze člověk umí pomocí řeči vyjádřit svoje pocity, nálady, postoje i myšlenky. Jak kvalitně si tuto dovednost osvojíme, záleží na mnoha okolnostech, kde k hlavním předpokladům správného vývoje řeči patří podnětné rodinné prostředí, nenarušený centrální nervový systém, nenarušený sluch, dostatečná míra intelektu a genetické dispozice k nadání pro jazyk. Velmi důležitou roli zde hraje i osobnost jedince a zkušenosti, které ho během celého života ovlivňují (Bezděková 2014).

Řeč rozdělujeme na mluvenou, psanou a řeč beze slov. Mluvenou řeč vnímáme sluchovým ústrojím, které zachycuje zvukové podněty z prostředí, jako jsou praskoty, šelesty, tóny i mluvenou řeč. Psaná řeč je složitější formou řeči, která se vyvinula teprve na podkladě mluveného slova. Řeč psaná je vnímána pomocí zraku, u osob nevidomých pomocí hmatu. Na rozdíl od mluvené řeči, kterou se učíme neuvědoměle a získáváme ji v komunikačním prostředí během několika prvních let života, psanou řeč se musíme naučit záměrnou činností (Vyštejn 1995).

Řeč beze slov neboli neverbální komunikace předcházela ve vývoji lidstva řeči mluvené, tedy verbální. Aniž bychom si to uvědomovali, je náš mluvený projev vždy doprovázen neslovními projevy, které dodávají komunikaci důraz, emocionalitu a barvitost. Jedná se například o pohyby rukou (gesta), pohyby hlavy, mimiku obličeje a pohyby očí, které hrají v neverbální komunikaci obzvlášť významnou roli (Vyštejn 1995).

1.3 Jazyk

Jazykem míníme soustavu zvukových a druhotných dorozumívacích prostředků znakové povahy, která je schopná vyjádřit veškeré vědění a představy člověka o světě a jeho vlastní vnitřní prožitky. Má tedy funkci sdělovací. Hlavním rozdílem mezi jazykem a řečí je to, že jazyk je společenským jevem, kdežto řeč je individuální projev každého jedince. S jazykem úzce souvisí jazykové roviny, které jsme popsali v následující kapitole (Klenková 2006).

1.4 Jazykové roviny

Jazykové roviny jsou čtyři. Rovina morfologicko-syntaktická, kterou lze zkoumat až okolo 1. roku života, kdy začíná vlastní vývoj řeči; rovina lexikálně-sémantická, která se zabývá slovní zásobou a jejím vývojem, a to jak slovníkem pasivním, tak i aktivním; foneticko-fonologická rovina, jíž můžeme chápat i jako zvukovou stránku řeči; pragmatická rovina, která představuje rovinu sociální aplikace a sociálního uplatnění komunikační schopnosti (Klenková 2006).

1.5 Narušená komunikační schopnost

Narušená komunikační schopnost způsobuje, že některá jazyková rovina našich komunikačních projevů nebo našeho chování působí rušivě při přenosu informací k příjemci. V průběhu komunikace se může projevat narušení složky receptivní, kdy přijímáme informaci sluchovým nebo zrakovým analyzátozem; centrální, která je zodpovědná za zpracování informace a porozumění; expresivní, která vysílá zpětnou informaci do sociálního prostředí (Vrbová 2012).

Doba vzniku narušené komunikační schopnosti není zcela jasná. Může vznikat v období prenatálním, perinatálním nebo postnatálním. K nejčastějším příčinám řadíme genové mutace, aberace chromozomů, vývojové odchylky, orgánová poškození receptorů, působení nevhodného prostředí, narušení sociální interakce i poškození centrální části. Podle stupně poruchy dělíme narušenou komunikační schopnost na úplnou nebo částečnou (Lipnická 2013a).

Lechta (2005) vytvořil symptomatickou klasifikaci, ve které dělí narušenou komunikační schopnost do 10 kategorií:

- vývojová nemluvnost (vývojová dysfázie),
- získaná orgánová nemluvnost (afázie),
- získaná psychogenní nemluvnost (mutismus),
- narušení zvuku řeči (rinolalie, palatolalie),
- narušení fluence (plynulosti) řeči (tumulus sermonis, balbuties),
- narušení článkování řeči (dyslalie, dysartrie),

- narušení grafické stránky řeči,
- symptomatické poruchy řeči,
- poruchy hlasu,
- kombinované vady a poruchy řeči.

Osoba s narušenou komunikační schopností si svůj nedostatek může uvědomovat, ale také nemusí. Narušenou komunikační schopností se zabývá obor logopedie, který je popsán v kapitole číslo tři.

1.6 Ontogeneze dětské řeči

Jak již jsme zmínili výše, řeč je specifická lidská schopnost, která slouží již po staletí k dorozumívání a sdělování informací. Novodobé a vyspělé řeči předcházeli dlouhodobý vývoj. Dorozumívání probíhalo z počátku různými způsoby, jako například tleskáním, pískáním, gestikulací nebo mimikou obličeje. Tyto všechny prvky, které stály na začátku vývoje řeči a dorozumívání ve společnosti, stojí i na začátku ontogeneze dětské řeči. Ontogeneze řeči je u každého dítěte individuální a probíhá v několika stádiích, která se navzájem prolínají. Žádné ze stádií vývoje řeči nemůže být vynecháno, nicméně jejich délka trvání je závislá na osobnosti dítěte (Lechta 2005).

Většina autorů se shoduje, že ontogeneze řeči má dvě stádia, a to přípravné stádium a vlastní vývoj řeči (Klenková 2006).

Sovák (in Klenková 2006) uvádí před období, než začne dítě mluvit, několik přípravných stádií, která nastupují ihned po narození. Jsou jimi:

- období křiku,
- období žvatlání,
- období rozumění řeči a následný vývoj vlastní řeči.

Do vlastního vývoje řeči řadí na sebe navazující stádia:

- stádium emocionálně-volní,
- stádium asociačně-reprodukční,
- stádium logických pojmů,
- intelektualizace řeči.

Při orientačním posuzování úrovně řeči dítěte je dobré použít rozdělení ontogeneze řeči, které v roce 2002 publikoval Lechta ve sborníku Diagnostika narušené komunikační schopnosti:

- období pragmatizace – přibližně do konce jednoho roku života,
- období sémantizace – od jednoho do dvou let života,

- období lexémizace – druhý až třetí rok života,
- období gramatizace – třetí až čtvrtý rok života,
- období intelektualizace – po čtvrtém roce života.

Při sledování vývoje řeči můžeme postupovat chronologicky dle jednotlivých etap, nebo je možné sledovat ontogenezi řeči podle jednotlivých jazykových rovin, které se prolínají a které jsme zmiňovali výše (Klenková 2006).

1.6.1 Ontogeneze řeči od narození do prvního roku života

První zvuk, který novorozenec vydává je křik, a to hned při příchodu na svět a následně i v prvních týdnech života. Novorozenecký křik je vlastně reakce na změnu dýchání, kdy dítě oddělením od matčina organismu začne dýchat plicemi. Vnímání dítěte je v prvních týdnech ještě málo vyvinuté, proto v této době není křik projevem bolesti či nepříjemných pocitů, pouze jako jakási průprava a příprava pro budoucí užívání hlasu při řeči. V tomto období se vyvíjí foneticko-fonologická rovina, kterou jsme zmínili již výše. Na rozvoj foneticko-fonologické roviny má vliv vnější prostředí dítěte a množství hlasových podnětů ze strany rodičů, učitelů a vychovatelů (Dolejší 2001).

Okolo šestého až sedmého týdne se nevýrazný křik mění jak v intenzitě, tak v rozsahu. Prvotně provází situace a dojmy, které jsou dítěti nepříjemné, je tedy výrazem nelibosti, odporu a napětí. Jedná se o křik tvrdým ostrým hlasovým začátkem. Spokojené miminko vydává zvuky s měkkými hlasovými začátky, které nám mohou připomínat jakési houkání, broukání či výskání. Podle kvality křiku můžeme tedy posoudit náladu dítěte (Vyštejn 1995).

Zpočátku se vydávání zvuků projevuje pouze jako pudový projev spojený s pohybem a náhodným postavením mluvidel a převahou hrdelních zvuků. Později dochází požíváním hlasu a mluvidel k rozšiřování repertoáru různých zvuků a mlaskání. Nejedná se o uvědomělé vydávání zvuků, ale o jakousi hru s mluvidly. Tuto část předřečového období označujeme obdobím pudového žvatlání, které je stejné u všech dětí. Kojenec svým projevem upoutává pozornost svého nejbližšího okolí, především rodičů (Kutálková 2009).

Přibližně okolo šestého měsíce si začínáme všimnout, že pudové žvatlání není již nahodilé, ale začíná se podobat hláskám mateřského jazyka. Dítě začíná používat zrakovou a sluchovou kontrolu, kdy si všimá pohybů mluvidel a napodobuje melodii i rytmus řeči. Samozřejmě správný a přesný význam slov ještě nechápe, ale dokáže si spojit mluvená slova s určitou skutečností. Zmíněné období označujeme jako žvatlání nápodobivé (Bezděková 2014).

Změna v chápání významu slov nastává kolem desátého měsíce, kdy začíná období rozumění mluvené řeči. Slova se však musí stále propojovat s výraznou mimikou, aby dítě co nejlépe porozumělo obsahu. Opakováním podnětů a konkrétních situací umožňují rodiče dítěti

pochopit význam slova, a také mu dávají základy k rozvoji logického myšlení. Stádium porozumění řeči je mimořádně důležité, jelikož dítě velice rychle vrůstá do svého kulturního prostředí, přizpůsobuje se jeho zvyklostem (Bytešníková 2012).

Předřečové období končí kolem 12. měsíce a dítě se postupně dostává do období vlastního vývoje řeči. V životě dítěte nastává zlomový okamžik, jelikož dochází k velmi výrazné kvalitativní změně v komunikaci se svým okolím. Rozvíjí se schopnost označit konkrétní věci a osoby slovem, vyjadřování radosti či zlosti, ovlivňování událostí kolem sebe (Vágnerová 2012).

Vývoj řeči mohou ovlivnit některé komplikace, jako například rozštěpové vady, sluchové vady, dětská mozková obrna a další neurologická onemocnění, mentální retardace, Downův syndrom či zrakové vady. Všechny tyto komplikace vyžadují speciální péči, jak od odborníků, tak od rodičů dítěte. (Klenková 2000).

1.6.2 Ontogeneze řeči mezi prvním a druhým rokem života

Po prvním roce života končí předřečové období, jelikož dítě začíná mluvit. První vyřčená slova jsou jednoslabičná, artikulačně nenáročná a často se jedná o citoslovce, jako je například haf, pá, tů, má. Opakováním těchto slabik vznikají dvouslabičná nebo víceslabičná slova (pápá, máma, táta) (Bednářová, Šmardová 2007).

Častým opakováním slov, napodobování reakcí a zpětnou vazbou dospělých se rozvíjí aktivní slovní zásoba dítěte. Rozšiřováním mluveného repertoáru jednotlivých slov a jejich následným spojováním začínají vznikat jednoduché věty. Dítě napodobuje slovosled i gramatiku a vytváří takzvané analogie (Dám pusu tatínkovi/maminkovi). Často komolí víceslabičná slova nebo tvoří vlastní novotvary (vrtulník = tutulník). Svoje pocity a přání nevyjadřuje zájmenem „já“, ale svým vlastním jménem, např. „Jilka ce papat, mami dej plosím lohlík“. Postupně se učí používat zájmeno můj, rozeznávat rozdíl mezi ty x já, a také říkat „ne“. Při kvalitní a důsledné výchově reaguje spolehlivě na rodiči vyslovené „ne“, rozumí jednoduchým pokynům a umí na ně zareagovat (Bezděková 2014).

Pokud má dítě dobré podmínky pro rozvíjení slovní zásoby, je jeho slovní zásoba kolem druhého roku života asi 250 slov. Toto číslo je pouze orientační, jelikož mezi dětmi i jejich výchovou existují rozdíly (Dolejší 2001).

Ve zmíněném období se začíná vyvíjet rovina morfologicko-syntaktická a lexikálně-sémantická (Bytešníková 2007).

1.6.3 Ontogeneze řeči mezi druhým a třetím rokem života

Mezi druhým a třetím rokem života začíná dítě používat správné gramatické tvary slov a nevystačí si pouze s podstatnými jmény, citoslovci a slovesy, ale začíná do slovní zásoby

přibírat i přídavná jména a zájmena. Učí se skloňovat a po třetím roce užívá jednotné i množné číslo. Slovosled většinou není správný. Na první místo ve větě řadí slovo, které je pro dítě důležité. Do věku tří let by mělo dítě artikulačně zvládnout většinu hlásek v rodném jazyce. Jedná se o samohlásky A, EI, O, U, AU, OU, dále o souhlásky P, B, M, V, F, T, D, N, K, G, J, H, CH, Ť, Ď, Ň. Nicméně ne vždy se dítěti podaří vyslovit hlásky na první pokus. Ke konci třetího roku života umí dítě přibližně 400 slov, nicméně i toto číslo je pouze orientační (Vágnerová 2012).

Zmíněné vývojové období bývá charakteristické tím, že dítě začíná klást otázky. Prvotně se jedná o otázku „Co to je?“ a dále následuje otázka „Proč?“. Základní smysl v kladení těchto otázek je získávání informací od rodičů. Nicméně po určité době můžeme zaznamenat, že se dítě ptá na tytéž věci stále dokola, i když odpověď již zná. Opakované dotazování většinou slouží jako způsob navázání komunikace a posilování zpětné vazby od rodiče, je tedy pro dítě vyjádřením chuti mluvit. Vyvíjí se zde jazyková rovina pragmatická (Kutálková 2009).

1.6.4 Ontogeneze řeči mezi třetím a čtvrtým rokem života

Po třetím roce života by již dítě mělo mluvit ve větách, jeho řeč by měla být povětšinou srozumitelná a souvislá. Pasivní slovní zásoba se pohybuje okolo 900 slov, kdežto aktivní je pouze cca 500 slov. Vývojem dítěte a jeho mluvní praxí se ve věku čtyř let mění pasivní slovní zásoba na asi 1200 slov, aktivní na cca 800 slov (Dolejší 2001).

Rozvíjí se logické a abstraktní myšlení, dítě používá minulý čas, rozumí časovým pojmům a aplikuje v mluvě více sloves v přítomném čase. Gramatika se postupně zpřesňuje, ubývá také chyb. Dítě užívá předložky „na“, „v“, „do“ a jednoduché i množné číslo. Již o sobě nemluví ve třetí osobě, ale se zájmeny „já“, „ty“, „mě/mně“. Umí odpovědět na otázky typu „Kdo? Kde? Jaká je to barva? Proč? Jak?“, rozpozná základní protiklady, jako například malý x velký. Také si pamatuje své jméno, věk a jména svých příbuzných (Vágnerová 2012).

U artikulace některých hlásek může mít ještě problémy. Nejvíce děti chybují u hlásek, které jsou sluchově nebo artikulačně podobné, nebo se nachází v artikulačně náročných slovech. Čtyřleté dítě by mělo zvládnout výslovnost všech hlásek fonemického systému, kromě sykavek a hlásek L, R, Ř (Vyštejn 1995).

Toto období je z hlediska vývoje řeči označováno za kritické, jelikož psychika dítěte je vystavena zvýšené zátěži. Dítě zná velké množství slov, ale neví, jak je správně použít a většinou dochází k tomu, že myšlenky předbíhají řeč, tudíž dítě zadržává. Jedná se o fyziologický jev, kdy se přibližně do půl roku dostane řeč vhodnou stimulací a dozráváním řečových funkcí do normy (Kutálková 2009).

Během třetího až čtvrtého roku života dochází většina dětí do mateřských škol, kde se díky

kolektivu ostatních dětí rozvíjí osobnost dítěte a také jeho dorozumívací schopnosti. Většinou má také první možnost komunikovat se stejně starými dětmi, a ne pouze se svými rodiči či sourozenci (Klenková 2000).

1.6.5 Ontogeneze řeči mezi čtvrtým a pátým rokem života

V rozmezí mezi čtvrtým a pátým rokem dochází k dalšímu rozvoji řeči, dítě si osvojuje neznámá slova, jejich obsah se zpřesňuje a prohlubuje. Výrazně aktivně roste slovní zásoba a také správné používání gramatických struktur jazyka. Uvedené vývojové změny se označují jako intelektualizace mluvené řeči. Koncem pátého roku by měl být řečový projev celkově v pořádku, nicméně se u některých dětí mohou vyskytnout určité vady, jako je například nesprávná artikulace, chyba ve výslovnosti hlásek L, Ř, R, zkomoleniny slov a další. Dítě rozumí pasivně přibližně 2000 slovům, z čehož aktivně využívá asi 1000 slov (Dolejší 2001).

Pokud dítě vypráví příběhy, využívá k tomu fantazijní představy a skutečné příběhy jimi velmi často přikrášlí. Obsah pohádek dokáže volně převyprávět pomocí rozvitých vět, přičemž se přiklání k pozitivním postavám příběhu. Při reprodukci používá všechny typy zájmen, správně vytváří minulý, budoucí a přítomný čas (Bezděková 2014).

Kromě řeči se rozvíjí také jemná a hrubá motoriky, zrakové rozlišování a paměť, sebeobsluha a fyzická obratnost (Vágnerová 2012).

1.6.6 Ontogeneze řeči mezi pátým a šestým rokem života

V období mezi pátým a šestým rokem se dítě stává předškolákem, jelikož nastává doba, kdy se dítě připravuje na zahájení školní docházky. Dochází k výraznému rozvoji poznávacích procesů, tedy vnímání, představy, obrazotvornost, pozornost, myšlení a paměť, dále myšlenkových procesů, jako je porovnávání, třídění a určování vztahů mezi předměty či osobami. Díky těmto rozvojem dochází ke zlepšování gramatické a artikulaci správnosti řeči (Vágnerová 2012).

V uvedené věkové etapě dokáže dítě zopakovat poměrně dlouhou větu, pojmenovat předměty kolem sebe a vysvětlit jejich účel, interpretovat vztahy mezi předměty, osobami a jevy, které souvisí s předměty kolem něj. Aktivní slovní zásoba se pohybuje okolo 3000 slov. Při mluvě používá všechny slovní druhy ve správných gramatických tvarech, nicméně se výjimečně mohou vyskytovat menší chyby. Zpravidla zvládá artikulaci většiny hlásek, nicméně i zde může přetrvávat vadná výslovnost sykavek či hlásek R, Ř (Bezděková 2014).

Na konci předškolního období vzniká stav, který nazýváme školní zralost, kdy by v oblasti řeči mělo dítě umět naslouchat druhým, navázat přirozený řečový kontakt, vést dialog, kdy je řeč obsahově přiměřená, plynulá, rytmicky, gramaticky a intonačně správná. Mluva by měla být rozvinutá se správným slovosledem, ale mohou se vyskytnout ještě menší nedostatky, které

jsou v tomto věku tolerovány (Bezděková 2014).

Problém v řeči, který může v uvedeném období vzniknout je vadná výslovnost, které mohou dítěti ve škole komplikovat učení. V té chvíli je zapotřebí navštívit logopeda.

1.6.7 Ontogeneze řeči mezi šestým a sedmým rokem života

Etapa mezi šestým a sedmým rokem života znamená pro dítě obdobím zásadních životních změn, kdy je typická výměna mléčného chrupu za chrup stálý. V důsledku výměny chrupu se může u některých dětí zhoršit výslovnost určitých hlásek. Ve zmíněném období zpravidla končí základní rozvoj řeči, základy mluvené komunikace jsou již vytvořeny a velmi obtížně se mění. Dítě používá plnohodnotný mluvený projev jak v oblasti kvantity, tak kvality, a také se pohotově a samostatně se vyjadřovat. Aktivní slovní zásobu tvoří přes 3000 slov, které dítě používá v gramaticky správných tvarech a umí z nich vytvořit nejen jednoduché věty, ale i složitá souvětí. Řečí vyjadřuje svoje vlastní myšlenky, umí charakterizovat znaky předmětů, lidí, zvířat, při komunikaci s okolím můžeme pozorovat lepší kvalitu paměti a logického myšlení. Dále se stále rozvíjí sebeobslužné činnosti, grafomotorické dovednosti, orientace v prostoru, jemná a hrubá motorika, paměť, logické myšlení atd. (Bezděková 2014).

1.6.8 Vliv rodiny na správný rozvoj řeči dítěte

Na počátku raného vývoje dítěte je nutné stimulovat jeho verbální projev, jelikož právě tento projev je odrazem jeho mentální a sociální úrovně. Vývoj tedy závisí na podnětech, které dítěti vědomě či nevědomě předávají rodiče. To, jak bude u dítěte vypadat mluvený projev, záleží na prostředí, ve kterém je vychováváno, na jeho vrozených dispozicích, zdravotních komplikacích, dědičnosti a na způsobu, jak rodiče na dítě mluví. Pro správný řečový rozvoj je důležité mít správný mluvní vzor, kterým jsou většinou rodiče a vychovatelé, dostatek podnětů k mluvení, a také motivace ke komunikaci, která zohledňuje individuálnost dítěte (Lipnická 2013a).

Hned po narození se dostává dítě do styku se svojí matkou, která na ně mluví, zpívá mu ukolébavky, utiňuje ho. Matky by na dítě neměly šišlat, jelikož dítě se učí nápodobou a nevhodným mluvním vzorem může vzniknout porucha řeči. Do výchovného působení nezasahuje pouze matka, ale všichni členové rodiny a nejbližší okolí. Je tedy velmi důležité, aby měla rodina na dítě dostatek času, nezanedbávala ho, podporovala chuť k mluvnímu projevu a při mluvě ho nepřerušovala. Motivace ke komunikaci může i někdy klesat, a to v důsledku častých příkazů, rozkazů, zvýšeného přílivu mluvních podnětů, jelikož se dítě stává pasivním posluchačem a nepoužívá aktivní mluvu (Šulová 2006).

1.6.9 Pravidla pro správný rozvoj řeči

I přestože je každé dítě výjimečné, má specifické vlastnosti, vyrůstá v různých sociálních

a kulturních podmínkách, rozvoj řeči tedy probíhá různě, existují určitá pravidla, která jsou všeobecně platná u všech dětí (Klenková 2006).

Jak jsme již zmiňovali výše, je zapotřebí, poskytnout dítěti dostatek přiměřených podmětů ke komunikaci, nicméně si musíme stanovit otázku, co znamená dostatek podmětů, a jak vypadá přiměřený podmět. Je velmi těžké odpovědět na tyto dvě otázky, proto se musí na rodiče a vychovatele apelovat, aby dětem vytvářeli co největší dostatek přiměřených podmětů s ohledem na povahu dítěte a danou situaci (Kutálková 2005).

Dalším pravidlem je, respektování věku dítěte. V mladším věku dítěte je zapotřebí volit takové hry, které slouží k pobavení, k přinášení příjemných pocitů a zážitků. Hry by neměly být jednotvárné, ale různorodé. Je dobré myslet i na to, že když dítěti nepůjde nějaká věc, můžeme ji hrami zlepšovat a postupně napravovat (Klenková 2006).

Třetím pravidlem je respektování dosaženého stupně vývoje, kdy musíme vždy respektovat aktuální stupeň a dopředu postupovat malými krůčky. S tímto pravidlem souvisí zásada pochvaly, kdy bychom měli dítě pochválit vždy, i když se jedná pouze o jeho snahu (Klenková 2006).

Dále musíme přihlížet na zájmy a koníčky dítěte, jejich oblíbené hračky a hry. Jelikož když chcete dítě něco naučit, měli bychom vždy použít zábavnou formu, která je pro dítě přitažlivá. Nejlepší hračky pro rozvoj představivosti a obratnosti jsou stavebnice, různé skládačky rozmanitých tvarů i materiálů a knihy (Kutálková 2005).

Důležitou zásadou při rozvoji mluveného projevu je trpělivost, která je důležitá při všem co děláme, nejčastěji však při učení se novým věcem. V neposlední řadě je zapotřebí rozvíjet tělesné vnímání dítěte a nezaměřovat se pouze na mluvený projev, ale i na neverbální složku, jelikož ne vše se dozvíme pomocí slov (Kutálková 2005).

Dobré vedení ze strany rodičů a předškolních pedagogů, dostatek příležitostí ke komunikaci, přiměřené množství podnětů a správný mluvní vzor je samo o osobě logopedickou prevencí. A je-li náznak nějaké odchylky od normy, je třeba zvýšit úsilí a přistoupit k dalším cíleným cvičením nebo odborné péči (Kutálková 2005).

1.7 Logopedická prevence

1.7.1 Vymezení pojmu logopedie

Pojem logopedie vznikl z řeckých slov logos neboli slovo a paidea neboli výchova. Jedná se o vědní obor, který vznikl až v první polovině 20. století, proto se neustále mění a rozvíjí (Klenková 2006). V logopedickém slovníku uvádí Dvořák (2007) logopedii jako zdravotnický obor, který se zabývá fyziologií a patologií komunikace lidské řeči. V pojetí školském ji definujeme jako obor speciálně pedagogiky, zabývající se výchovou a vzděláním osob s poruchami komunikace.

„Logopedie v moderním chápání je vědou zkoumající narušenou komunikační schopnost z hlediska jejích příčin, projevů, následků, možností diagnostiky, terapie a prevence.“ (Lechta 2005, s. 11)

Původně se obor logopedie zabýval jen poruchami řeči. V současnosti se orientuje na celou oblast narušené komunikační schopnosti u osob všech věkových kategorií (dětí, adolescentů, dospělých i lidí ve stáří). Věnuje se výchově řeči, péči o její správné využívání. V širším pojetí kvalitě mezilidské komunikace (Klenková 2006).

Tradičně je u nás logopedie součástí speciální pedagogiky a má úzký vztah k obecné pedagogice i k ostatním oborům speciální pedagogiky, jako je surdopedie, somatopedie, psychopedie i oftalmopedie, jelikož u všech jedinců s určitým postižením, ať už tělesným, mentálním nebo smyslovým se projevuje v menší či větší míře narušená komunikační schopnost (Škodová, Jedlička 2003).

Logopedická péče se v České republice koncentruje do rezortu ministerstva školství, ministerstva zdravotnictví a rezortu ministerstva práce a sociálních věcí.

1.7.2 Logopedická prevence a její rozdělení

Pojem prevence obecně definujeme jako předcházení možným problémům. Logopedickou prevenci chápeme jako významnou složku v rozvoji řeči, mluvy dítěte a následně i v mezilidské komunikaci. Logopedická prevence, spolu s dalšími dvěma složkami, jimiž jsou logopedická diagnostika a terapie, tvoří součást procesu logopedické intervence. Logopedická prevence si klade za cíl včasnou terapii, předcházení, minimalizování a zabránění prohlubování narušené komunikační schopnosti. Prevence by měla probíhat co nejčastěji, aby byla více účinná. Důležitým faktorem úspěšné prevence je to, aby se na ní podílelo co nejvíce osob z okolí dítěte (Peutelschmiedová 2005).

U logopedické prevence rozlišujeme primární, sekundární a terciární prevenci.

Primární prevence

Jedná se o základní, prvotní prevenci, která je zaměřena na veškerou populaci a můžeme ji chápat jako včasnou diagnostiku, vyhledávání odchylek a deficitu od normy. Vztahuje se jak na děti, tak na jejich rodiče a učitele. Primární prevence v rozvoji komunikačních schopností by měla být běžnou součástí pedagogického působení v mateřských školách, jelikož zde dochází k rychlému rozvoji řeči a následně k jejímu upevňování. Má za úkol aplikovat vhodné preventivní prostředky na intaktní společnost. Primární prevenci dělíme na specifickou, která je zaměřena na předcházení určitému riziku, a na nspecifickou, která je orientovaná na péči o dítě z obecného hlediska (Peutelschmiedová 2009).

Sekundární prevence

Sekundární prevence se netýká všech lidí, ale pouze těch, kteří tvoří rizikovou skupinu ohroženou negativním jevem. Do rizikové skupiny zpravidla řadíme děti s nízkou porodní hmotností, dříve narozené, děti sociálně nepřizpůsobivé, nebo jedince s vrozenou vadou mluvního nebo smyslového orgánu či dědičnou zátěží. Tyto skupiny dětí bývá ohrožena možností narušení vývoje řeči. Důležitou roli hraje v těchto případech lékař či učitelka mateřské školy (Lipnická 2013b).

Terciární prevence

Terciární prevence se zaměřuje na jedince, kterým byla diagnostikována narušená komunikační schopnost. Úkolem prevence je, aby se postižení neprohlubovalo či nezhoršovalo a hlavní roli zde hraje logoped (Peutelschmiedová 2006).

1.7.3 Logoped, logopedický asistent, koordinátor pro logopedickou péči

Mezi osoby poskytující logopedickou péči řadíme logopeda, což je absolvent magisterského vysokoškolského studia se zaměřením na speciální pedagogiku a logopedii; logopedického asistenta, který má vysokoškolské vzdělání zaměřené na speciální pedagogiku; krajský koordinátor pro logopedickou péči, který řeší dostupnost, efektivitu, kvalitu a rozsah logopedické péče v jednotlivých krajích ČR, úzce spolupracuje se školami, institucemi a odborníky, kteří se podílejí na poskytování péče žáků s narušenou komunikační schopností (Laurenčíková 2009).

Logoped

Logoped zajišťuje činnost preventivní, diagnostickou, léčebnou a rehabilitační. Podílí se na výzkumných úkolech ve zdravotnictví a spolupracuje s ošetřujícím personálem. Především zajišťuje příslušnou dokumentaci. Logoped může být zaměstnán v mateřských školách logopedických, základních školách logopedických, také ve speciálních třídách, které jsou zřizovány v běžných mateřských i základních školách. V tomto případě se jedná o školské

logopedy. Dále mohou působit v pedagogicko-psychologických poradnách nebo speciálně pedagogických centrech, ale i v soukromé sféře (Asociace klinických logopedů ČR 2018).

Logoped by měl mít určité kompetence, ke kterým patří především účinná komunikace a sociální dovednosti, jako je například empatie. Klient logopeda by měl být schopen přijmout řečový signál, tedy slyšet ho, porozumět mu, dekodovat a následně na něj adekvátně odpovědět nejlépe tak, aby mu komunikační partner byl schopen odpovědět. Logoped by měl udělat maximum, aby tuto schopnost komunikovat svému klientovi umožnil. Ke komunikaci může použít celou řadu postupů, pomůcek a metod. Použití metod a postupů je závislé jak na odpornosti logopeda, tak na stavu klienta, jeho osobních, zdravotních a mentálních schopnostech i na logopedické diagnóze (Asociace klinických logopedů ČR 2018).

Logopedický asistent

Pracuje ve školství pod vedením logopeda. Zaměřuje se na prevenci vzniku poruch a čtenářských obtíží, na podporu přirozeného rozvoje komunikačních schopností u dětí předškolního a mladšího školního věku. Informuje zákonné zástupce dětí s podezřením na rizikový vývoj řeči o dostupnosti logopedické péče. Vyhledává děti s narušenou komunikační schopností. Pod dohledem logopeda může u dětí s poruchou řeči provádět edukační a reedukační cvičení. Logopedickou intervenci smí vykonávat u jedinců, u nichž byla pomocí komplexního logopedického vyšetření zjištěna narušená komunikační schopnost (Laurenčíková 2009).

1.7.4 Metody logopedické prevence

Rozvoj sluchové percepce

Je nezbytnou součástí řečových schopností a nejdůležitější funkcí podílející se na čtení a psaní. Na začátku práce se sluchem je nutné provést kontrolu sluchu pomocí orientační zkoušky sluchu. Zkouškou zjišťujeme, zda dítě dobře slyší, popřípadě na jaké ucho slyší. Učitelky mateřských škol by se měly v dostatečné míře věnovat rozvoji fonemického sluchu neboli schopnosti jemného sluchového rozlišení, jelikož je základním předpokladem správného vývoje řeči. Důležitá je sluchová analýza a syntéza, hlásková diferenciaci s obrázkovou oporou i bez opory a poznávání přírodních zvuků. Vše se rozvíjí pomocí cvičení vycházející od nejjednoduššího k náročnějšímu, které vybírá učitelka. Je také potřeba zohlednit věk jednotlivých dětí. Za vhodné hry považujeme poznávání okolních zvuků, zvuků zvířat a jejich nápodoba, vymýšlení podobně znějících slov atd. Se sluchovou percepcí souvisí schopnost rytmizace, kterou rozvíjíme rytmizací vlastního jména, vytleskáváním, vyťukáváním, dupáním nejen slov, ale i říkanek a písniček atd. (Klenková, Kolbábková 2010).

Sluchovou paměť můžeme cvičit například tímto způsobem:

Zapamatování hlásek, slabik, slov, číslic

R (rodič): řekne např. 3 8 6

D (dítě): zopakuje 3 8 6

Rozvíjení vět

R: řekne větu „Pes štěká.“

D: ji zopakuje

R: přidává postupně další slova, např. Velký pes štěká. Velký černý pes štěká. Náš velký černý pes štěká. Náš velký černý chlupatý pes štěká. Náš velký černý chlupatý pes štěká na pána.

D: každou jednotlivou větu s narůstajícím počtem slov opakuje.

Rozlišování dvojic zvukově podobných slov

R: říká dvojice nesmyslných slov např. šnyp-šnip, klif-klaf, redl-radl

D: poslouchá a u každé dvojice určí, zda jsou slova stejná či různá

Dělení slov na slabiky

R: řekne dohromady „lavice“

D: rozloží „la-vi-ce“

R: řekne rozloženě „ko-ši-le“

D: složí „košile“ (Novotná 2007).

Rozvoj zrakové percepce

Zraková percepce je pro rozvoj řeči velice důležitá, jelikož neverbální komunikace tvoří velkou část sdělení. Dítě zrakem pozoruje nejen mluvidla ostatních, ale i vlastní, například v zrcadle. Na začátku školní docházky musí být dítě schopno rozlišovat tvary písmen a čísel při osvojování si čtení a psaní. S dětmi pomocí hry procvičujeme rozlišování barev, tvarů, velikostí, vyhledávání rozdílů a skládání obrázků (Klenková, Kolbábková 2010).

Příklady cvičení na rozvoj zrakové percepce:

Zraková diferenciac

- určí, čím se obrázky liší (hledej rozdíly)
- podtrhávej písmeno „m“: d k m m m t m a k e m m r m j
- vybarvi písmeno „b“: b o l b b h r u s o
- najdi dva stejné obrázky

Zraková analýza a syntéza

- skládání, stříhání obrázků (např. pohlednic)
- skládání dřevěných kostek s obrázky
- dokreslování obrázků nebo písmen

- skládání písmen z prvků

Zraková paměť

- děti sledují dva, tři a více předmětů; po zakrytí je jmenují z paměti; při vyjmenovávání předmětů vyžadujeme i určení vzájemné polohy (co leželo vpředu, vzadu)
- kreslení sledovaných předmětů, písmen
- krátkodobé exponování písmen, slabik, slov, poté opakování
- exponování tří a více písmen, jejich vyhledání a označení mezi písmeny jinými
- pexeso

Rozlišování pozadí-figura

- vyhledávání předmětů na pozadí
- vyhledávání písmen na pozadí
- určení dvou písmen napsaných přes sebe, těsně u sebe (Novotná 2007).

Rozvoj slovní zásoby

Je předpokladem dobré komunikace ve společnosti. Slovní zásobu dělíme na aktivní a pasivní, kdy kapacita pasivní slovní zásoby je standardně vyšší než aktivní. Důležité je, co nejvíce komunikovat s dítětem, ať už v mateřské škole či v rodinném prostředí. K rozvíjení slovní zásoby používáme čtení, vyprávění pohádek a příběhů, převyprávění pohádek dítětem atd. (Hornáková, Kapalková, Mikulajová 2005).

Cvičení na rozvoj slovní zásoby:

- vyjmenuj, pokud možno plynule, bez dlouhých odmlk, co nejvíce předmětů, které jsou v: (kuchyni, dílně, nemocnici, koupelně, papírnictví, stodole, kanceláři, na stavbě)
- říkej věci začínající na danou slabiku / danou hlásku (ko, ma, s)
- hledej co nejvíce slov se stejným základem (př.: běž-neběží-běžec-běžky-běžek)
- hra na mimozemšťany: Podrobně vysvětli: Co je to „dům“?; Co znamená „oblékat se“?; Co jsou to „banány“?; Co znamená „unavený“?
- hra s pexesem: Vytáhni si obrázek, neříkej název, jen jej 3 větami popiš (Novotná 2007).

Dechová a fonační cvičení

Dechová cvičení využíváme ke zklidnění a koncentraci dětí. Jejich cílem je naučit jedince, jakým způsobem a kam se mají správně nadechnout. Cvičení probíhají současně skupinově nebo jednotlivě a nejsou vhodná pro děti s epileptickými záchvaty. Fonační cvičení jsou orientovaná na nácvik mluvního projevu. Dechová i fonační cvičení spolu úzce souvisí. Učitelky mohou s dětmi cvičit správný nádech a výdech, hospodaření s dechem a dechovou výdrž pomocí různých pomůcek, jako například brčka, vaty, kuliček, bublifuku atd., dále děti procvičují hluboký nádech, pomalý výdech, napodobují různé zvuky, mění intenzitu hlasu

(Hornáková, Kapalková, Mikulajová 2005).

Cvičení pro správné dýchání a fonaci:

- správný nádech nosem a výdech ústy
- správné držení těla
- prodloužený nádech nosem: přivoníme ke květině
- rychlé otvírání a zavírání úst (ryba)
- výdech spojený s vyslovením: „vlak houká – hůůůů“, telefon volá – halóóóó
- děti vytváří zvuky, které napodobují stroje, zvířata i mluvenou řeč (vlak houká, troubení auta, zvířecí zvuky) (Novotná 2007).

Artikulační cvičení

Správnou výslovnost předchází rozvinutá obratnost mluvních orgánů, jelikož deficit motoriky mluvidel zapříčiňuje problémy ve výslovnosti jednotlivých hlásek. Cílem cvičení je rozpohybovat rty, jazyk a čelisti. Pro nácvik pohybu mluvních orgánů používáme nápodoby, kdy děti pozorují učitelku, která zábavnou formou předvádí určitý pohyb, například úsměv, špulení rtů, olíznutí rtů jazykem atd. Při těchto cvičeních může učitelka zjistit některé nedostatky v oblasti mluvidel, nejčastěji se jedná o zkrácenou uzdičku (Klenková, Kolbábková 2010).

Cvičení pro správnou artikulaci:

- foukáme na peříčko, na papírek, na pinpongový míč, na větrník
- mlaskáme a pevně přitom svíráme a opět rozevíráme rty
- pískání
- dýcháme na ruce (ch, ch, ch)
- sova houká: hú, hú, hú
- ústa jsou otevřená, špičkou jazyka ťukáme za horními zuby – „datel“, „kladívko“
- ústa jsou otevřená, špička jazyka se střídavě opírá za horní nebo dolní zuby – „na vojáčka“
- jazyk pochoduje nejdříve pomalu a postupně rychleji
- jazyk plácá shora dolů a přitom zpíváme: la, la, la, la (Novotná 2007).

Rozvoj hrubé motoriky

Hrubou motoriku rozvíjí dítě spontánní činnostmi, jako je například běhání, lezení, chození, ale také pohybovými hrami ve škole, které vedou děti k zvládnutí základních pohybových dovedností. Můžeme použít pohybová cvičení spojená se zpěvem, říkadly, kde je důležité sladit pohyb s rytmem. Vývoj a cvičení hrubé motoriky by mělo předcházet cvičení jemné motoriky (Klenková, Kolbábková 2010).

Rozvoj grafomotoriky a jemné motoriky

Grafomotorika úzce souvisí s rozvojem jemné motoriky. Jedná se o soubor psychomotorických činností, které vycházejí z motoriky celého těla. U předškolních dětí je doporučeno zařadit do programu grafomotorická cvičení, jejichž cílem je koordinace jemných pohybů rukou. Grafomotorická cvičení jsou většinou spojená s říkadlem či písničkou, jelikož ke koordinaci pohybů přispívá rytmizace činností. Při cvičení je zapotřebí hlídat správný úchop psacích potřeb, správné držení těla, ale také odpočinek pro uvolnění svalů (Hornáková, Kapalková, Mikulajová 2005).

Jemnou motoriku rozvíjíme při běžných činnostech jako je oblékání, stravování, zavazování tkaniček, zapínání knoflíků, manipulace s předměty. Do cvičení můžeme zařadit práci s korálky, kostkami, nůžkami, papírem atd. (Hornáková, Kapalková, Mikulajová 2005).

1.7.5 Logopedická prevence v mateřské škole a v rodině dítěte

Logopedická prevence by měla probíhat již od útlého věku dítěte, a to jak v rodině, tak v mateřské škole, kde dítě později tráví velkou část dne. Je prováděna hravou formou tak, aby nebylo dítě stavěno do pozice pacienta, a to buď individuálně, nebo skupinově. Úkolem mateřské školy je doplňovat rodinnou výchovu a zajišťovat předškolní vzdělávání. Učitelka v mateřské škole nereprezentuje logopeda, ale i přesto může udělat velmi mnoho pro rozvoj dětské řeči. Učitelka by neměla být vulgární, měla by mluvit spisovně, nicméně přípustné jsou i hovorové tvary (Svobodová 2010).

Velice důležitá je gymnastika mluvidel, která by měla být prováděna několikrát denně v krátkých intervalech v každé mateřské škole, ať už je běžná či speciální. Vše by mělo být realizováno hravou formou, aby dítě nestresovala a nezatěžovala. Mezi další činnosti řadíme říkadla, zpívání, předčítání, pohybová obratnost a rozvoj motoriky, jak již bylo zmíněno výše (Těthalová 2012).

Je velmi důležité, aby dítě hovořilo a nemělo obavy a strach z případného selhání v komunikaci s druhými lidmi, z tohoto důvodu je třeba brát dbát zásad pedagogické prevence, jimiž jsou:

- nenutit dítě mluvit, pokud nechce,
- nenutit dítě k řečovým projevům před cizími lidmi, pokud samo nechce,
- nepřeceňovat ani nepodněcovat komunikační schopnosti dítěte,
- nenutit dítě mechanicky opakovat slova, který nerozumí,
- nezapojovat dítě do činností, které vyvolávají strach,
- nepřerušovat dítě při mluvení,

- neopravovat ho a nechtít po něm, aby znovu vyslovalo to, co nevyslovalo správně,
- netrestat, nezesměšňovat, nekritizovat dítě, jestliže mluví nebo se snaží vyslovit náročné slovo, které mu nejde,
- nevystavovat dítě situacím, ve kterých by se cítilo neúspěšné nebo by selhalo (Svobodová 2010).

1.8 Rámcově vzdělávací program v předškolním vzdělávání

Rámcově vzdělávací programy (RVP) jsou dostupné pro pedagogickou i laickou veřejnost na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a jsou zakotveny ve školském zákoně, kdy se jedná o zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (v aktuálním znění) (Zajitzová 2011).

RVP pro předškolní vzdělávání vymezuje hlavní pravidla, podmínky a požadavky pro institucionální vzdělávání dětí v předškolním věku. Daná pravidla či požadavky se týkají pedagogických činností, které probíhají ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol i školských zařízení a jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách s programem upraveným podle speciálních potřeb dětí, v přípravných třídách základních škol. Předškolní vzdělávání má podle RVP smysluplně obohacovat denní program dítěte a poskytovat mu odbornou péči. Jeho úkolem je tedy doplňovat rodinnou výchovu a zajišťovat správné podmínky pro aktivní rozvoj (Zajitzová 2011).

V předškolním vzdělávání je velmi důležité rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, dbát na individuálnost každého jedince, dětem se speciálně vzdělávacími potřebami poskytnout včasnou speciálně pedagogickou péči. Pedagog, který poskytuje předškolní vzdělávání, si musí uvědomit individuální potřeby dítěte, znát jeho aktuální úroveň vývoje a pravidelně sledovat jeho rozvojové a vzdělávací pokroky. Následně je možné zajistit, aby pedagogické aktivity probíhaly dle individuálních potřeb dětí, aby každý jedinec byl podněcován k učení a motivován k vlastnímu vzdělávacímu úsilí v té míře, která mu vyhovuje (Zajitzová 2011).

2 Praktická část

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce bylo pomocí dotazníkového šetření zmapovat a následně popsat problematiku logopedické prevence ve vybraných mateřských školách v Libereckém kraji. Mateřské školy, kde průzkum probíhal jsou popsány níže.

2.2 Hypotézy

H₁: Logopedická prevence v mateřské škole probíhá ve spolupráci s rodiči dětí.

H₂: V mateřských školách je větší procento dětí se špatnou výslovností hlásek než dětí se správnou výslovností.

H₃: Logopedická prevence v mateřské škole bude dle rodičů dostačující a pro jejich dítě vyhovující.

2.3 Metody sběru dat

Pro získání požadovaných údajů k bakalářské práci jsme použili kvantitativní metodu, konkrétně dotazníkovou techniku, kterou můžeme definovat jako způsob kladení písemných otázek, na které dostáváme písemné odpovědi. Celkem byly použity dva dotazníky vlastní konstrukce, které tvořily, polouzavřené, škálové a uzavřené otázky, kde respondenti neboli osoby vyplňující dotazník, měli možnost výběru z několika možností. První dotazník byl určen učitelům/učitelkám mateřských škol, kde byl průzkum prováděn. Tvoří ho 21 otázek, z nichž 19 je uzavřených a 2 jsou škálové, kde se hodnotí úroveň spokojenosti od 1 do 4. Druhý dotazník, stanovený pro rodiče dětí, které navštěvují mateřské školy, kde průzkum probíhal, byl složen z 16 otázek, z nichž 15 otázek je uzavřených a 1 je polouzavřená.

V dotaznících jsou nejčastěji použity uzavřené otázky z důvodu urychlení a jednoduššího vyplňování respondenty, jelikož jsme museli získat poměrně velký počet informací. První čtyři otázky u dotazníků pro učitele mateřských škol zjišťují informace o daném respondentovi, zbytek otázek tohoto dotazníku se dotazuje na logopedickou prevenci v dané mateřské škole a spokojenost učitelů se spoluprací s rodiči dětí. Dotazník pro rodiče tvoří ze začátku tři otázky, dotazující se na informace o respondentovi a jeho dítěti, zbytek otázek se zaměřuje na to, co všechno rodiče ví o logopedické prevenci v mateřské škole a jak jsou s ní spokojeni.

Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány do přehledných grafů a tabulek, doplněné slovním komentářem.

2.4 Popis zkoumaného vzorku

Dotazníkového průzkumu se zúčastnili pedagogičtí pracovníci z vybraných mateřských škol v Libereckém kraji a rodiče dětí, kteří docházejí do vybraných mateřských škol. Vybrané mateřské školy jsou stručně zmíněny v následující kapitole. Průzkum byl prováděn jak ve speciálních, tak v běžných třídách. Dotazník byl pedagogům a rodičům předáván jak elektronickou formou, tak tištěnou. Obě formy dotazníku byly anonymní, respondenti uváděli pouze název mateřské školy, kde pracují, nebo kam jejich dítě dochází.

2.5 Charakteristika vybraných mateřských škol

Průzkum logopedické prevence probíhal na těchto vybraných školách:

Mateřská škola Klíček Liberec

V mateřské škole pracuje celkem osm pedagogů, z čehož je jeden speciální pedagog a jeden asistent pedagoga ve speciální třídě. Na škole se nachází čtyři třídy, z nichž je jedna speciální. Průzkum byl prováděn jak ve speciální třídě, tak v běžné, a zúčastnilo se ho šest pedagogických pracovníků a čtrnáct rodičů.

Mateřská škola Korálek Liberec

V mateřské škole pracuje osm pedagogů a nachází se zde čtyři třídy, z nichž jedna je speciální, kde byl prováděn průzkum. Speciální třídu navštěvuje 12 dětí. Šetření se zúčastnilo šest pedagogů a pět rodičů.

Mateřská škola U Bertíka Liberec

V mateřské škole se nachází čtyři třídy, ve kterých pracuje osm pedagogů. Ve škole ne nachází žádná speciální třída, ale je zde zřízen logopedický kroužek, kde průzkum probíhal. Díle průzkum probíhal v běžné třídě. Šetření se zúčastnilo pět pedagogických pracovníků a šestnáct rodičů.

Mateřská škola Klášterní Liberec

Mateřská škola je rozdělena do dvou budov, jedna v ulici Husova a druhá v ulici Klášterní. Průzkum byl prováděn na obou budovách. V mateřské škole pracuje celkem 15 pedagogických pracovníků a čtyři školní asistenti. Školu tvoří deset tříd, z nichž jsou čtyři speciální. Každou speciální třídu navštěvuje 10 dětí. Průzkum byl prováděn ve dvou speciálních třídách. Šetření se zúčastnilo 16 rodičů.

Mateřská škola Sluníčko Liberec

V mateřské škole je zřízeno pět tříd běžného typu. Pracuje zde 10 pedagogických pracovníků, z nichž devět se zúčastnilo průzkumu. Šetření bylo vykonáváno v logopedické poradně, kde se s dětmi pracuje individuálně. Do poradny dochází 11 dětí. Z celkového počtu

11 rodičů vyplnilo dotazník devět z nich.

Mateřská škola Kytička Liberec

V mateřské škole se nachází osm tříd, které jsou rozdělené do dvou budov. Působí zde 16 pedagogů a mateřskou školu navštěvuje 148 dětí. Průzkumu se zúčastnilo 13 pedagogů a 14 z 15 rodičů dětí, které docházejí do logopedického kroužku.

Mateřská škola Matoušova Liberec

Mateřskou školu tvoří tři třídy, z nichž dvě jsou speciální. Na škole pracuje šest pedagogických pracovníků. Průzkum byl prováděn jak ve speciální třídě, tak v běžné. Průzkumu se zúčastnilo 21 rodičů a všech šest pedagogů.

Mateřská škola Logopedická Liberec

Mateřská škola má zřízené tři třídy a ve všech probíhá logopedická prevence. Průzkum nám byl povolen pouze v jedné třídě. Zúčastnily se ho tři z pěti pedagogů a dva pedagogičtí asistenti. Z celkového počtu osmi rodičů se na šetření podílelo pět rodičů.

Mateřská škola Česká dub

Mateřskou školu tvoří tři běžné třídy a jedna speciální. Průzkum probíhal ve speciální třídě a jedné běžné. Ve škole pracuje šest pedagogických pracovníků a všichni se zúčastnili průzkumu. Z celkového počtu 14 rodičů vyplnilo dotazník 10 rodičů.

Mateřská škola Mníšek

Mateřskou školu tvoří jedna budova, kde jsou zde zřízeny dvě běžné a dvě speciální třídy, ve kterých průzkum probíhal. Šetření se zúčastnilo 17 z celkového počtu 22 rodičů a devět pedagogů z celkového počtu 12.

Mateřská škola Oldřichovská Hrádek nad Nisou

V mateřské škole se nachází dvě třídy, ve kterých pracují dvě pedagogické pracovnice, obě se zúčastnili šetření. Průzkum probíhal v logopedické poradně, která probíhá každou středu a dochází do ní sedm dětí. Dotazník logopedické prevence vyplnilo všech sedm rodičů od dětí.

2.6 Popis průzkumu

Průzkum se uskutečnil od srpna do září 2018. Se souhlasem ředitelů a ředitelky vybraných mateřských škol bylo osobně i elektronicky předáno 136 dotazníků pedagogům a 202 dotazníků rodičům dětí. Celkem tedy bylo osloveno 338 lidí. Všichni ředitelé, ředitelky i respondenti byli informováni o zajištění anonymity. Celková návratnost dotazníků činila 197, tedy 58 %. Návratnost dotazníků pro učitele byla 54 % a dotazníků pro rodiče dětí 61 %.

2.7 Výsledky a jejich interpretace

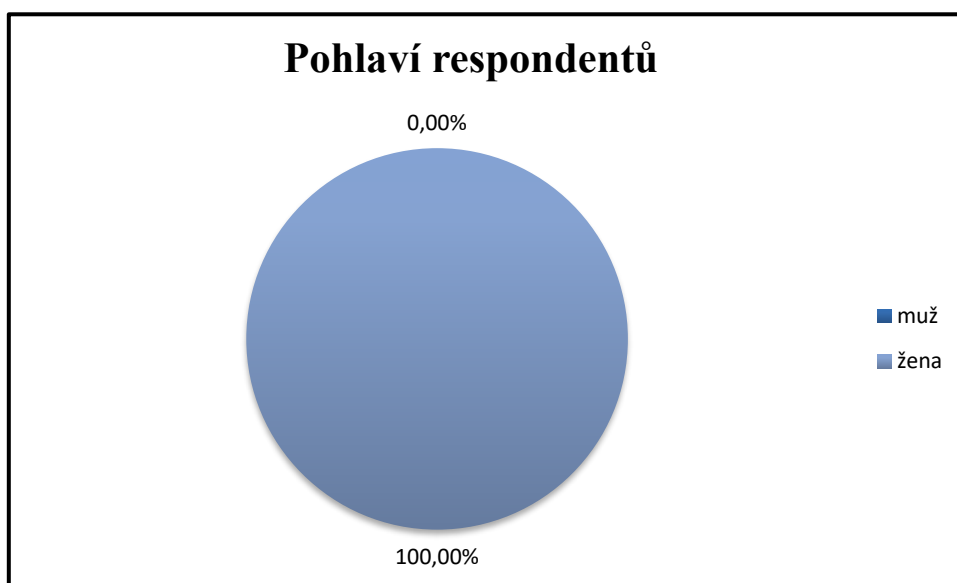
Výsledky z dotazníků byly zpracovány do tabulek a grafů pomocí programu Excel.

2.7.1 Výsledky dotazníku pro učitele vybraných mateřských škol

Získané informace z vlastního šetření jsou analyzovány, zpracovány a graficky znázorněny dle jednotlivých otázek.

Tabulka 1 Pohlaví respondentů

Pohlaví respondenta	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
muž	0	0,00 %
žena	74	100,00 %
Celkem	74	100,00 %

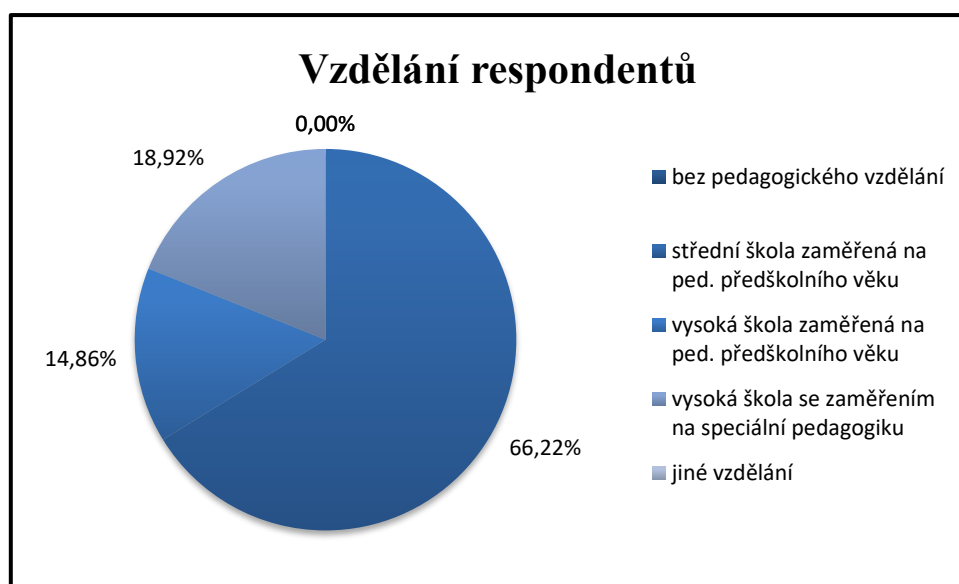

Graf 1 Pohlaví respondentů

Průzkumu se zúčastnilo celkem 74 (tab. 1, graf 1) respondentů, z nichž všechny byly ženy. Ani jeden muž se průzkumu nezúčastnil.

Tabulka 2 Vzdělání respondentů

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
bez pedagogického vzdělání	0	0,00 %
střední škola zaměřená na ped. předškolního věku	49	66,22 %
vysoká škola zaměřená na ped. předškolního věku	11	14,86 %
vysoká škola se zaměřením na speciální pedagogiku	14	18,92 %
jiné vzdělání	0	0,00 %
Celkem	74	100,00 %

Graf 2 Vzdělání respondentů

Z celkového počtu 74 respondentů má 49 účastníků průzkumu nejvyšší vystudovanou školu střední se zaměřením na pedagogiku předškolního věku. Vysokou školu zaměřeno na pedagogiku předškolního věku absolvovalo 11 žen. 14 respondentů vystudovalo vysokou školu se zaměřením na speciální pedagogiku. Žádná z dotazovaných neuvedl, že by byl bez pedagogického vzdělání, nebo měl jiné vzdělání (tab. 2, graf 2).

Tabulka 3 Logopedické vzdělání či logopedický kurz

Máte logopedické vzdělání, či jste absolvoval/a vzdělávací logopedický kurz?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	42	56,80 %
ne, ale tuto možnost bych uvítal/a	20	27,00 %
ne	12	16,20 %
Celkem	74	100,00 %

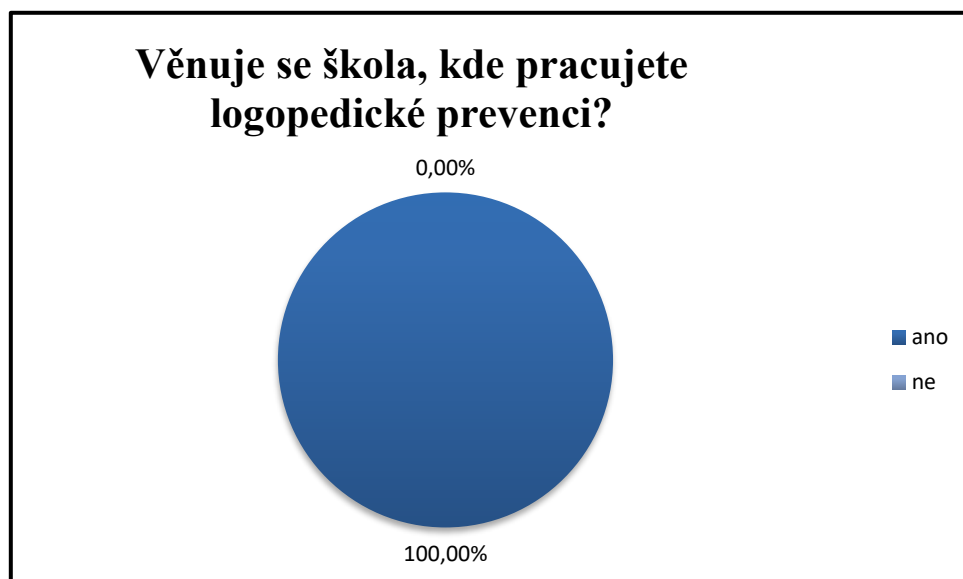

Graf 3 Logopedické vzdělání či logopedický kurz

Z celkového počtu 74 účastníků průzkumu má více jak polovina, tedy 42 respondentů logopedické vzdělání, případně logopedický kurz (tab. 3, graf 3). 20 respondentů logopedické vzdělání nebo kurz nemá, ale tuto možnost by uvítalo. Zbytek, celkem 12 účastníků průzkumu nemá logopedické vzdělání ani kurz a nemá zájem o případnou možnost vzdělávat se v oblasti logopedie.

Tabulka 4 Věnuje se škola, kde pracujete logopedické prevenci?

Věnuje se škola, kde pracujete logopedické prevenci?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	74	100,00 %
ne	0	0,00 %
Celkem	74	100,00 %

Graf 4 Věnuje se škola, kde pracujete logopedické prevenci?

Na otázku, jestli se věnuje škola, kde respondenti pracují, věnuje logopedické prevenci, odpovědělo všech 74 (tab. 4, graf 4) zúčastněných ano.

Tabulka 5 Na které děti je logopedická prevence zaměřena?

Na které děti je logopedická prevence zaměřena?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
na všechny děti	61	82,40 %
na děti předškolního věku	13	17,60 %
Celkem	74	100,00 %

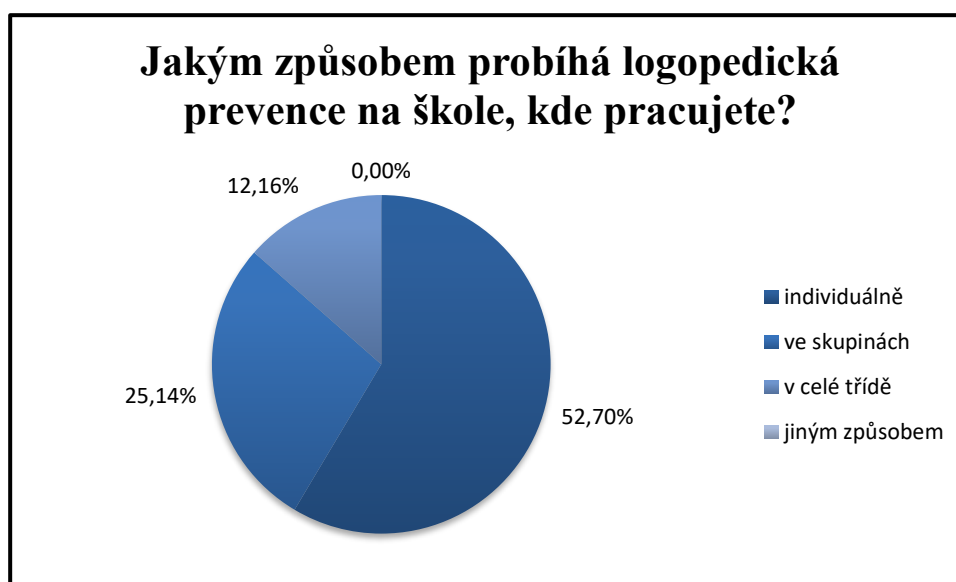
Graf 5 Na které děti je logopedická prevence zaměřena?

Celkem 61 respondentů odpovědělo, že je logopedická prevence zaměřena na všechny děti

(tab. 5, graf 5). Pouze 13 dotazovaných uvedlo, že je logopedická prevence zaměřena jen na děti předškolního věku.

Tabulka 6 Jakým způsobem probíhá logopedická prevence?

Jakým způsobem probíhá logopedická prevence na škole, kde pracujete?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
individuálně	39	52,70 %
ve skupinách	26	25,14 %
v celé třídě	9	12,16 %
jiným způsobem	0	0,00 %
Celkem	74	100,00 %

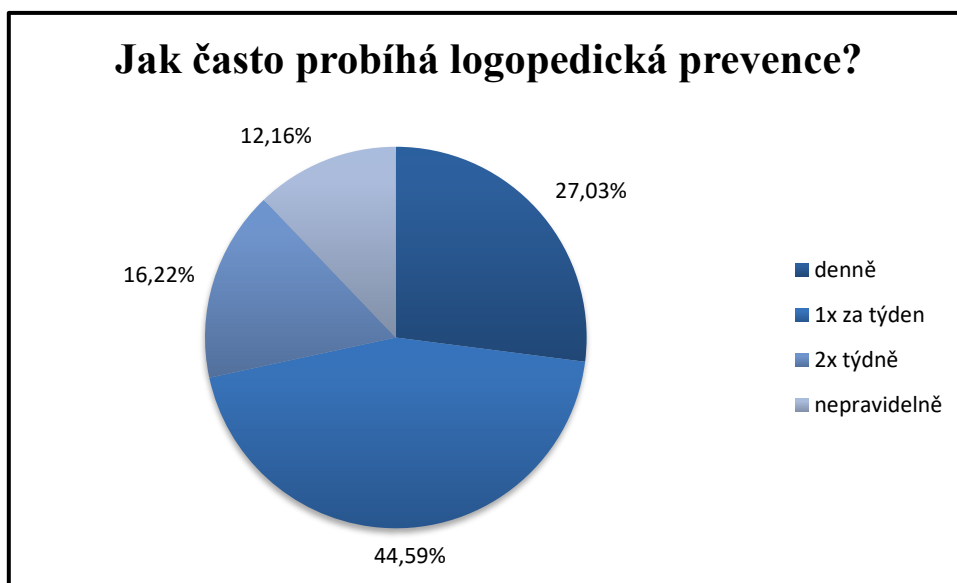
Graf 6 Jakým způsobem probíhá logopedická prevence?

Na otázku, jakým způsobem probíhá logopedická prevence na škole, kde respondenti pracují, odpovědělo 39 účastníků průzkumu (tab. 6, graf 6), že prevence probíhá individuálně. 26 respondentů odpovědělo, že logopedická prevence probíhá ve skupinách. Zbytek respondentů, tedy 9 zodpovědělo, že logopedická prevence je prováděna v celé třídě.

Tabulka 7 Jak často probíhá logopedická prevence?

Jak často probíhá logopedická prevence?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
denně	20	27,03 %
1x za týden	33	44,59 %
2x týdně	12	16,22 %
nepravidelně	9	12,16 %
Celkem	74	100,00 %

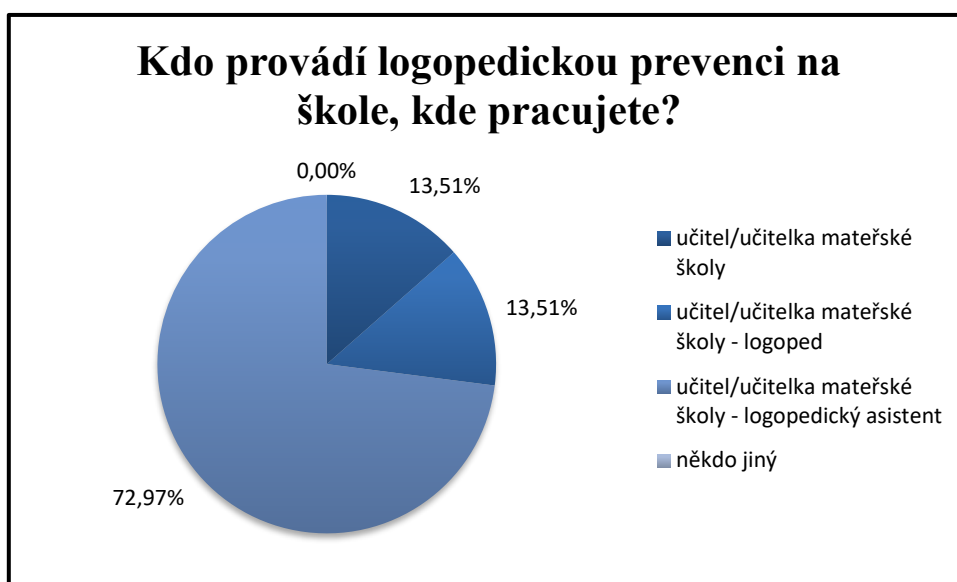

Graf 7 Jak často probíhá logopedická prevence?

Nejvíce dotazovaných, tedy 33 odpovědělo, že logopedická prevence probíhá 1x týdně. 20 respondentů uvedlo, že probíhá denně. Celkem 12 účastníků průzkumu zodpovědělo 2x týdně. Nejméně respondentů, tedy 9 vybralo možnost nepravidelné logopedické prevence (tab. 7, graf 7).

Tabulka 8 Kdo provádí logopedickou prevenci?

Kdo provádí logopedickou prevence na škole, kde pracujete?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
učitel/učitelka mateřské školy	10	13,51 %
učitel/učitelka mateřské školy - logoped	10	13,51 %
učitel/učitelka mateřské školy - logopedický asistent	54	72,97 %
někdo jiný	0	0,00 %
Celkem	74	100,00 %

Graf 8 Kdo provádí logopedickou prevenci?

Celkem 54 respondentů odpovědělo, že logopedickou prevenci provádí učitel/učitelka mateřské školy – logopedický asistent. Odpověď, že prevenci provádí učitel/učitelka mateřské školy vybralo 10 dotazovaných, stejný počet respondentů vybral odpověď učitel/učitelka mateřské školy – logoped. Ani jeden účastník průzkumu nevybral odpověď, že by průzkum prováděl někdo jiný (tab. 8, graf 8).

Tabulka 9 Kolik logopedických asistentů ve škole pracuje?

Kolik logopedických asistentů ve škole pracuje?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
1	26	35,14 %
2	14	18,92 %
3	9	12,16 %
více než 3	5	6,76 %
žádný	20	27,03 %
Celkem	74	100,00 %

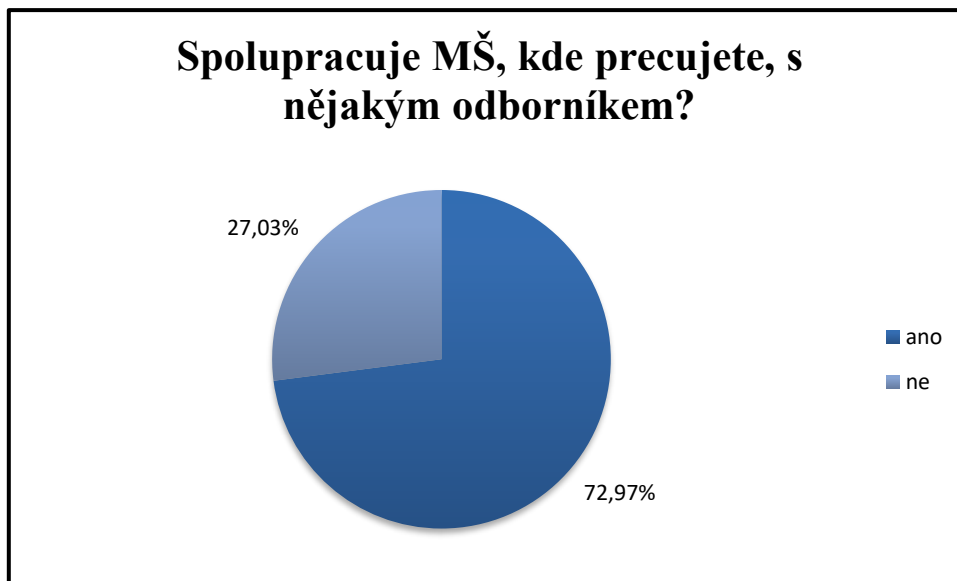

Graf 9 Kolik logopedických asistentů ve škole pracuje?

Z celkového počtu 74 respondentů vybralo možnost jednoho logopedického asistenta 26 účastníků průzkumu. 14 dotazovaných vybralo možnost dvou logopedických asistentů, 9 respondentů vybralo možnost 3 asistentů. 20 respondentů uvedlo, že u nich na škole nepůsobí žádný logopedický asistent. Zbývajících 5 účastníků průzkumu vybralo variantu 3 a více logopedických asistentů (tab. 9, graf 9).

Tabulka 10 Spolupracuje MŠ s nějakým odborníkem?

Spolupracuje MŠ, kde pracujete, s nějakým odborníkem?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	54	72,97%
ne	20	27,03%
Celkem	74	100,00%

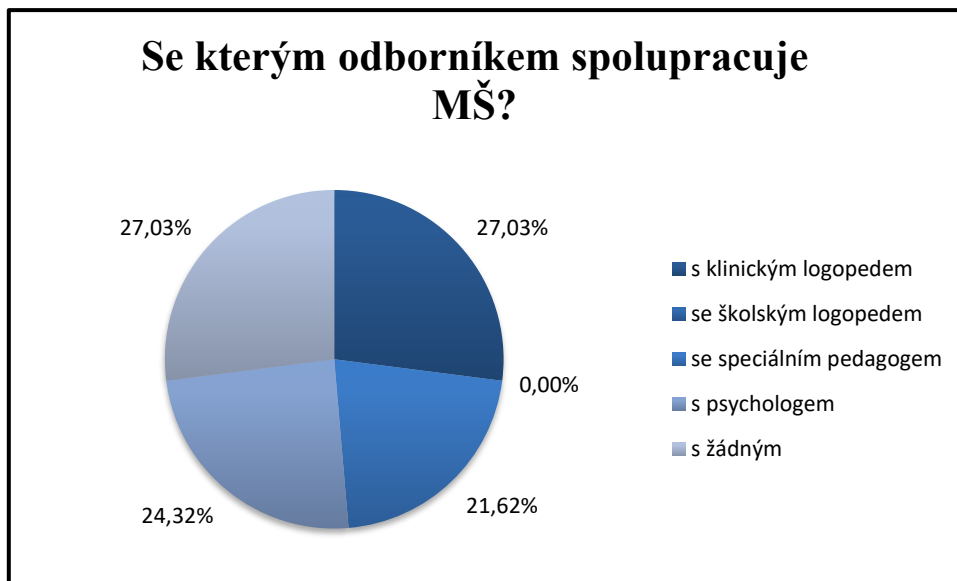

Graf 10 Spolupracuje MŠ s nějakým odborníkem?

Na otázku, jestli vybrané mateřské školy spolupracují s nějakým odborníkem, odpovědělo 54 respondentů ano a 20 dotazovaných ne, kdy se jednalo o mateřské školy bez speciálních tříd (tab. 10, graf 10).

Tabulka 11 Se kterým odborníkem spolupracuje MŠ?

S kterým odborníkem spolupracuje MŠ?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
s klinickým logopedem	20	27,03%
se školským logopedem	0	0,00%
se speciálním pedagogem	16	21,62%
s psychologem	18	24,32%
s žádným	20	27,03%
Celkem	74	100,00%

Graf 11 Se kterým odborníkem spolupracuje MŠ?

Největší zastoupení v mateřských školách tvoří skupina klinických logopedů, tedy 27,03 %, následují psychologové, které vybralo celkem 18 dotázaných. Hned za psychology jsou speciální pedagogové (21,62 %). Školního psychologa nevybral žádný z respondentů. 27,03 % účastníků průzkumu uvedlo, že jejich mateřská škola nespolupracuje s žádným zmíněným odborníkem. V tomto případě se jednalo o běžné mateřské školy bez speciálních tříd.

Tabulka 12 Je na škole zaveden logopedický kroužek?

Je na škole zaveden logopedický kroužek?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	52	70,27%
ne	22	29,73%
Celkem	74	100,00%

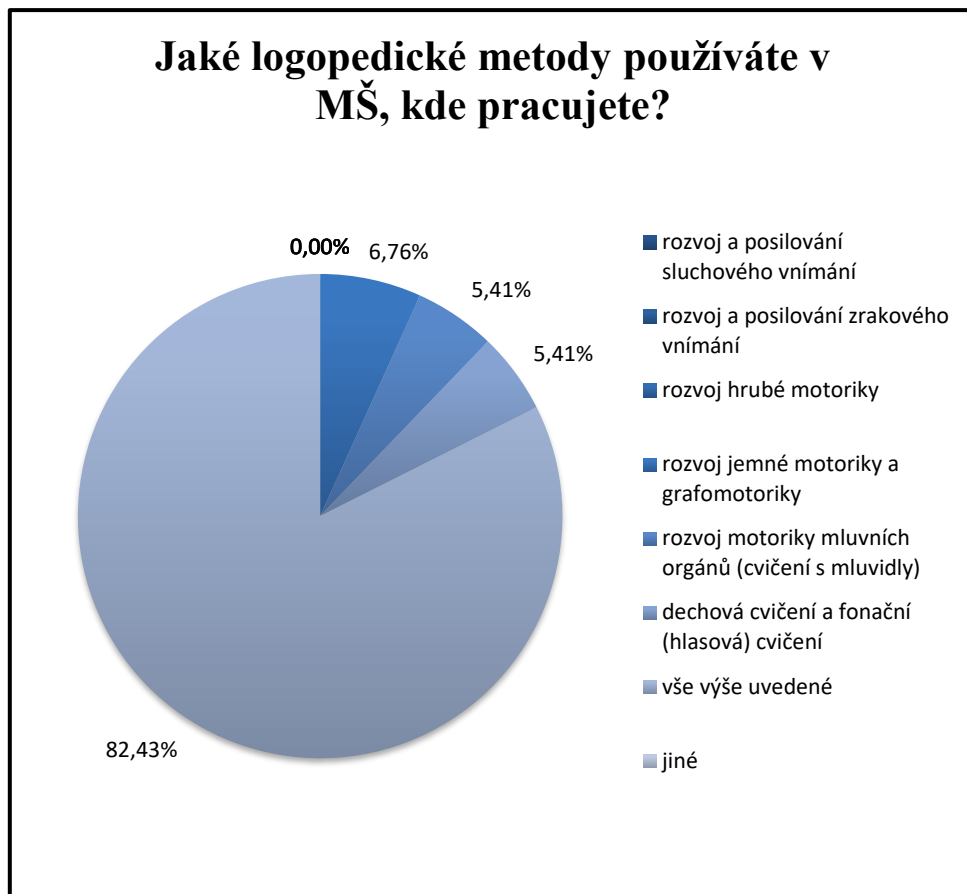

Graf 12 Je na škole zaveden logopedický kroužek?

Z celkového počtu 74 respondentů odpovědělo kladně na otázku, jestli je v mateřské škole zaveden logopedický kroužek, 52 z nich. 22 dotazovaných odpovědělo ne (tab. 12, graf 12).

Tabulka 13 Jaké metody používáte v MŠ?

Jaké logopedické metody používáte v MŠ, kde pracujete?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
rozvoj a posilování sluchového vnímání	0	0,00%
rozvoj a posilování zrakového vnímání	0	0,00%
rozvoj hrubé motoriky	0	0,00%
rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky	5	6,76%
rozvoj motoriky mluvních orgánů (cvičení s mluvidly)	4	5,41%
dechová cvičení a fonační (hlasová) cvičení	4	5,41%
vše výše uvedené	61	82,43%
jiné	0	0,00%
Celkem	74	100,00%

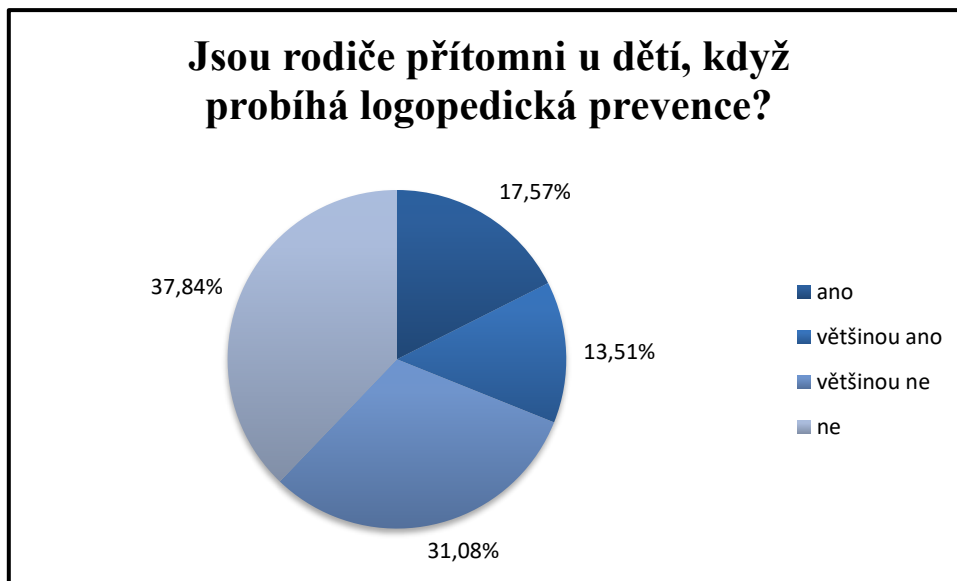

Graf 13 Jaké logopedické metody používáte v MŠ, kde pracujete?

Téměř všichni respondenti, tedy 61 odpověděli, že používají všechny uvedené metody logopedické prevence. 5 dotazovaných vybralo pouze rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky. Rozvoj motoriky mluvních orgánů a dechová, fonační cvičení vybrali celkem 4 respondenti (tab. 13, graf 13).

Tabulka 14 Jsou rodiče přítomni i dětí, když probíhá logopedická prevence?

Jsou rodiče přítomni u dětí, když probíhá logopedická prevence?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	13	17,57%
většinou ano	10	13,51%
většinou ne	23	31,08%
ne	28	37,84%
Celkem	74	100,00%

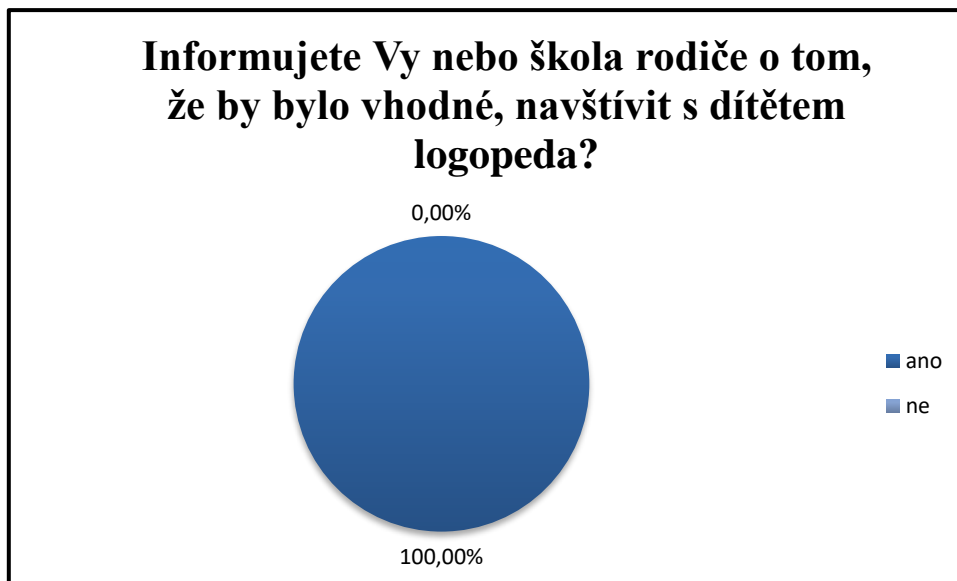
Graf 14 Jsou rodiče přítomni u dětí, když probíhá logopedická prevence?

Na otázku, jestli jsou rodiče dětí přítomni u logopedické prevence, odpověděla většina dotázaných ne a to přesně 28. Těchto odpovědí bylo nejvíce z důvodu toho, že někde probíhá logopedická prevence ve skupině. Většinou ne odpovědělo 23 respondentů. Odpověď ano vybralo 13 účastníků průzkumu. Většinou ano zvolilo 10 respondentů (tab. 14, graf 14).

Tabulka 15 Informovanost rodičů o vadách v řeči jejich dítěte

Informujete Vy nebo škola rodiče o tom, že by bylo vhodné, navštívit s dítětem logopeda?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	74	100,00%
ne	0	0,00%
Celkem	74	100,00%

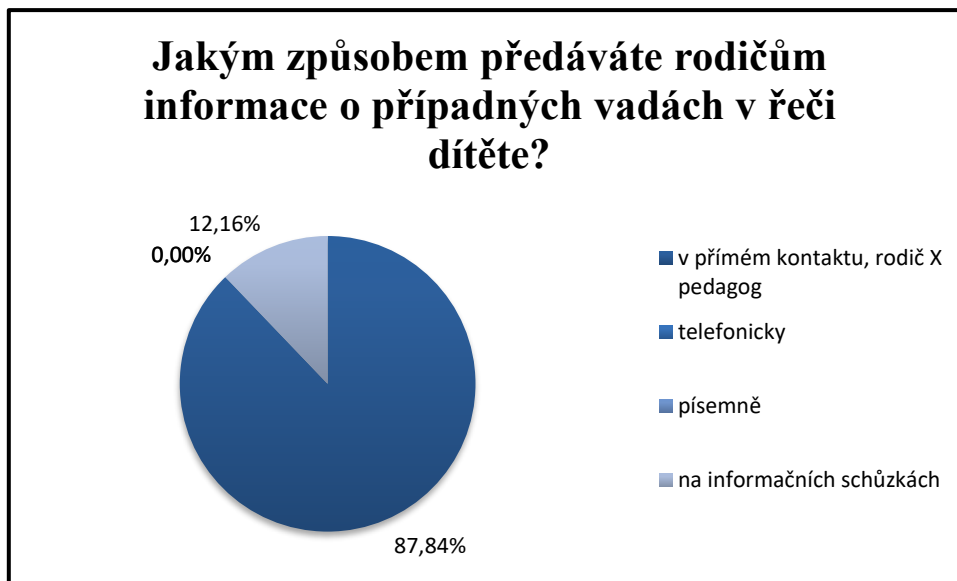

Graf 15 Informovanost rodičů o vadách v řeči jejich dítěte

Na otázku, jestli pedagogové nebo mateřská škola informuje rodiče o tom, že by bylo vhodné, aby rodiče s dítětem navštívili logopeda, odpověděli všichni respondenti ano. Je tedy vidět, že ve všech vybraných mateřských školách jsou pedagogové aktivní (tab. 15, graf 15).

Tabulka 16 Způsob předání informací rodičům o vadách v řeči jejich dítěte

Jakým způsobem předáváte rodičům informace o případných vadách v řeči dítěte?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
v přímém kontaktu, rodič X pedagog	65	87,84%
telefonicky	0	0,00%
písemně	0	0,00%
na informačních schůzkách	9	12,16%
Celkem	74	100,00%

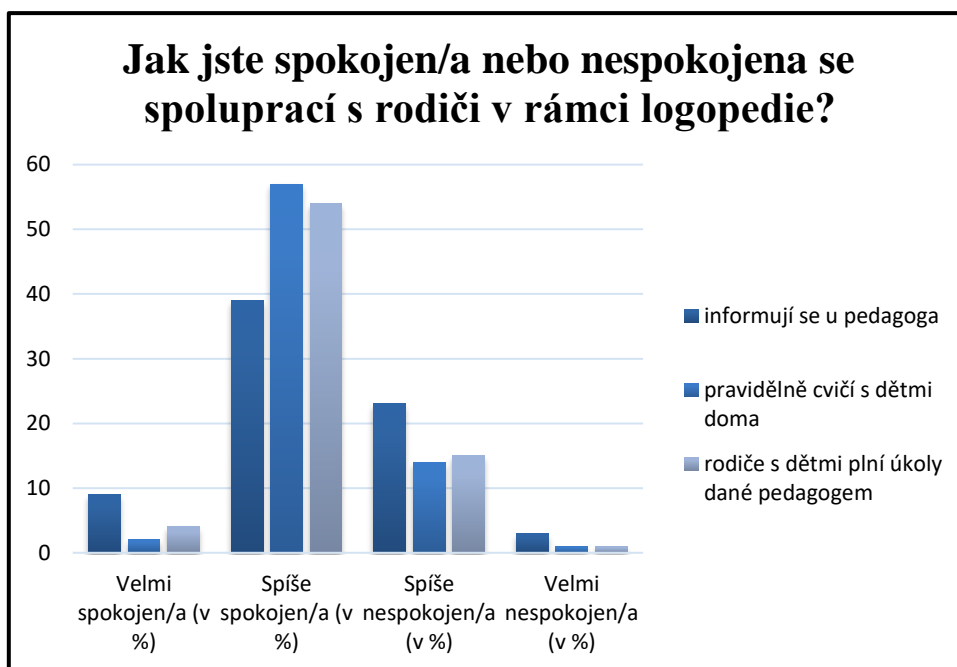

Graf 16 Způsob předání informací rodičům o vadách v řeči jejich dítěte

Cílem této otázky bylo zjistit, jakým způsobem předávají pedagogové rodičům informace o případných vadách jejich dítěte. Jak je vidět z tabulky (tab. 16) a následně z grafu (graf 16) nejvíce jsou informace předávány v přímém kontaktu, rodič X pedagog. Tuto možnost vybralo celkem 65 respondentů. Dále pedagogové předávají rodičům informace na informačních schůzkách. Zmíněnou možnost vybralo 9 účastníků průzkumu. Možnost telefonického a písemného předání nevybral ani jeden dotazovaný.

Tabulka 17 Spokojenost se spoluprací rodičů dětí.

Jak jste spokojen/a, nebo nespokojen a se spoluprací s rodiči v rámci logopedie?	Velmi spokojen/a (v %)	Spíše spokojen/a (v %)	Spíše nespokojen/a (v %)	Velmi nespokojen/a (v %)	Celkem
informují se u pedagoga	9 (12,16 %)	39 (52,70 %)	23 (31,08 %)	3 (4,05 %)	74
pravidelně cvičí s dětmi doma	2 (2,70 %)	57 (77,03 %)	14 (18,92 %)	1 (1,35 %)	74
rodiče s dětmi plní úkoly dané pedagogem	4 (5,41 %)	54 (72,97 %)	15 (20,27 %)	1 (1,35 %)	74

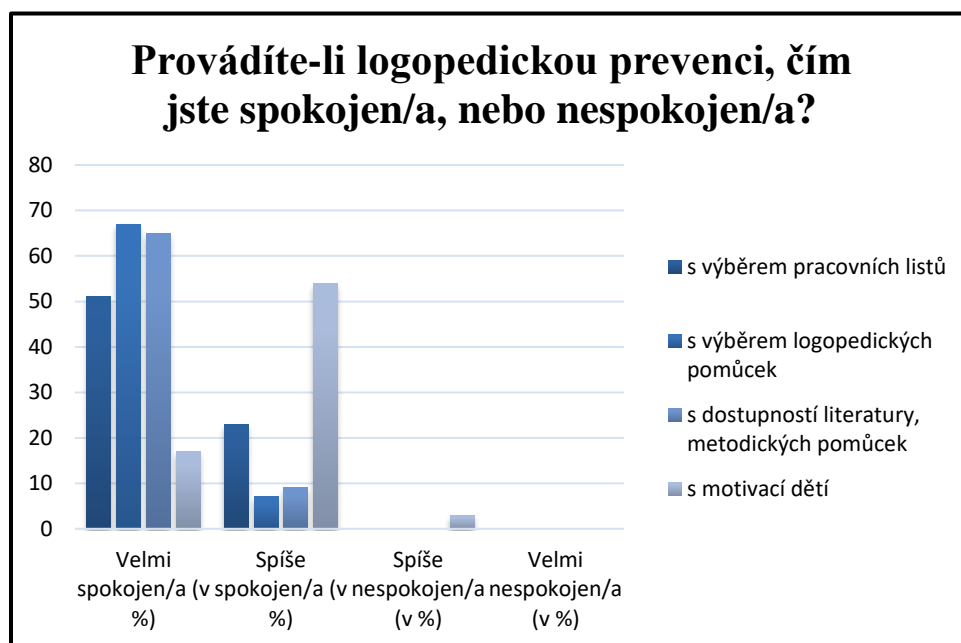
Graf 17 Spokojenost se spoluprací rodičů dětí

V rámci průzkumu v mateřských školách jsme zjišťovali i spokojenost pedagogů se spoluprací s rodiči dětí. Zjistili jsme, že se způsobem, jak se rodiče informují u pedagoga, je velmi spokojeno 9 respondentů, spíše spokojeno 39, spíše nespokojeno 23 a velmi nespokojeni jsou 3 dotazovaných. S tím, jak rodiče s dětmi doma pravidelně cvičí, jsou spokojeni pouze 2 respondenti, spíše spokojeno je 57 dotazovaných, spíše nespokojeno 14 a velmi nespokojen je 1 účastník průzkumu. To, zda plní rodiče s dětmi úkoly dané pedagogem považují 4 respondenti za velmi uspokojivé, 54 respondentů za spíše uspokojivé, 15 dotazovaných je spíše nespokojeno a 1 je velmi nespokojen.

Z uvedeného průzkumu vyplývá, že spíše spokojena je většina oslovených pedagogů mateřských škol ve všech dotazovaných oblastech. Nicméně vidíme také větší nespokojenost v případě informování se rodičů na děti. Nespokojenost mírně stoupá i u cvičení rodičů s dětmi a u činností zadaných pedagogem, které rodiče mají s dětmi procvičovat. Oba údaje lze hodnotit jako negativní, jelikož rodiče jsou také součástí logopedické prevence, kdy podpora přirozeného vývoje řeči není pouze v kompetenci pedagogů mateřských škol, ale právě i rodičů. Rodiče by si tedy měli uvědomit, že jsou zodpovědní za optimální vývoj řeči dítěte a že veškerá péče věnovaná dítěti je jen pro jeho dobro.

Tabulka 18 Provádíte-li logopedickou prevenci, čím jste spokojen/a, nebo nespokojen/a?

Provádíte-li logopedickou prevenci, čím jste spokojen/a, nebo nespokojen/a?	Velmi spokojen/a (v %)	Spíše spokojen/a (v %)	Spíše nespokojen/a (v %)	Velmi nespokojen/a (v %)	Celkem
s výběrem pracovních listů	51 (68,92 %)	23 (31,08 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	74
s výběrem logopedických pomůcek	67 (90,54 %)	7 (9,46 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	74
s dostupností literatury, metodických pomůcek	65 (87,84 %)	9 (12,16 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	74
s motivací dětí	17 (22,97 %)	54 (72,97 %)	3 (4,05 %)	0 (0 %)	74

Graf 18 Provádíte-li logopedickou prevenci, čím jste spokojen/a, nebo nespokojen/a?

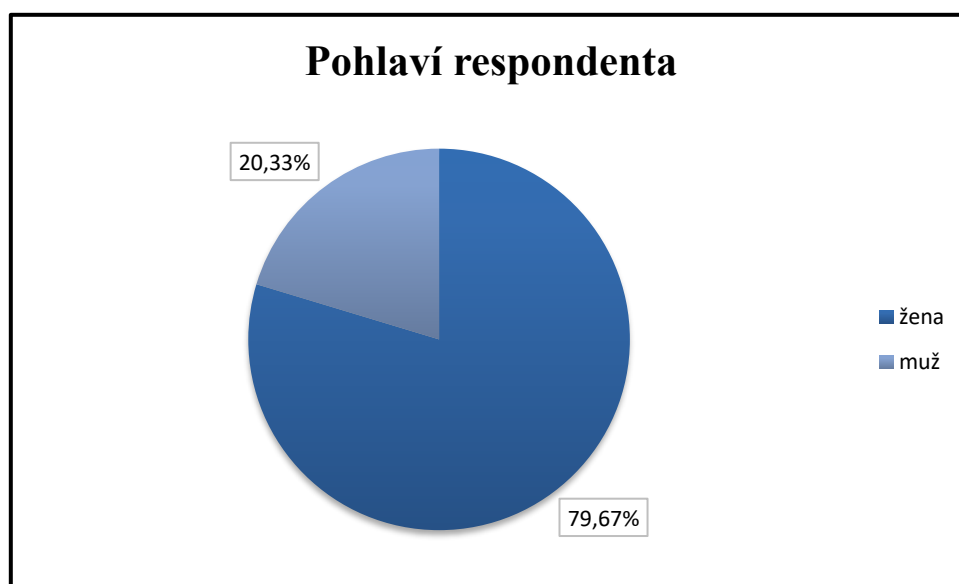
Cílem této otázky je zjištění spokojenosti, či nespokojenosti s výběrem pracovních listů, logopedických pomůcek, literatury, metodických pomůcek a motivací dětí. Z tabulky vyplývá, že jsou respondenti ve své praxi ve většině případů velmi spokojeni s výběrem pracovních listů (51 respondentů), s výběrem logopedických pomůcek (67 respondentů) a s dostupností literatury i metodických pomůcek (65 respondentů). Velká spokojenost klesá u motivace dětí, kde tuto možnost vybralo pouze 17 z dotazovaných. Zde je naopak vysoká spíše spokojenost, kterou vybralo 54 účastníků průzkumu. Spíše nespokojeni byli jen 3 respondenti, a to u motivace dětí. Velmi nespokojen nebyl u žádné otázky ani jeden respondent.

Z výše uvedených výsledků je vidět, že většina oslovených pedagogů je velmi spokojena s nabídkou pomůcek v rámci logopedie, což můžeme hodnotit pozitivně.

2.7.2 Výsledky dotazníků určených pro rodiče dětí vybraných mateřských škol

Tabulka 19 Pohlaví respondenta

Pohlaví respondenta	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
žena	98	79,67 %
muž	25	20,33 %
Celkem	123	100,00 %

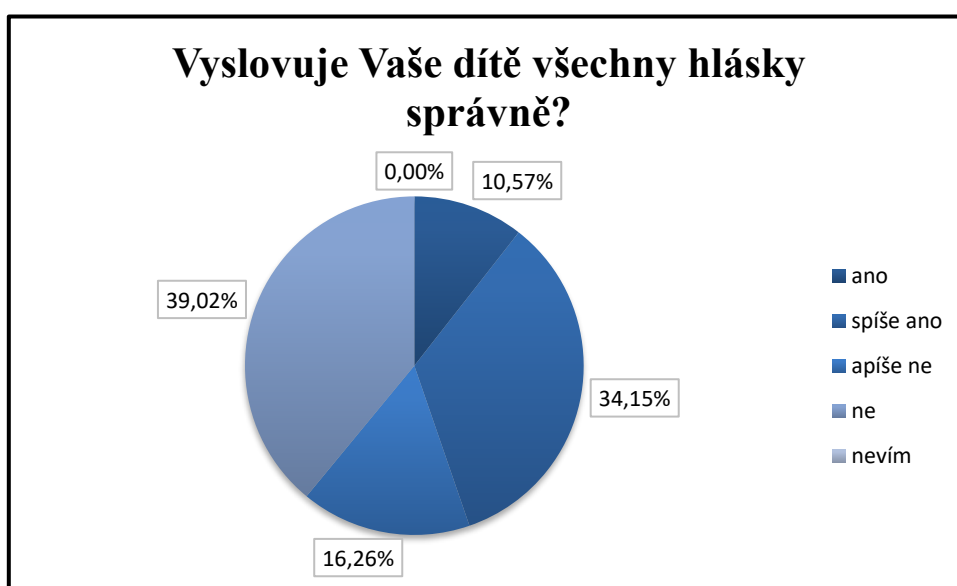

Graf 19 Pohlaví respondenta

Z celkového počtu 123 respondentů, vyplňovalo dotazník 98 žen a 25 mužů (tab. 19, graf 19).

Tabulka 20 Vyslovuje Vaše dítě všechny hlásky správně?

Vyslovuje Vaše dítě všechny hlásky správně?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	13	10,57 %
spíše ano	42	34,15 %
spíše ne	20	16,26 %
ne	48	39,02 %
nevím	0	0,00 %
Celkem	123	100,00 %

Graf 20 Vyslovuje Vaše dítě všechny hlásky správně?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda děti rodičů vyslovují všechny hlásky správně nebo ne. Z celkového počtu 123 odpovědělo 13 rodičů, že jejich dítě vyslovuje všechny hlásky správně. Spíše ano odpovědělo na otázku 42 respondentů, spíše ne 20 dotazovaných a ne vyplnilo 48 účastníků průzkumu (tab. 20, graf 20).

Tabulka 21 Navštěvuje Vaše dítě odbornou logopedickou poradnu?

Navštěvuje Vaše dítě odbornou logopedickou poradnu?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	106	86,18 %
ne	17	13,82 %
Celkem	123	100,00 %

Graf 21 Navštěvuje Vaše dítě odbornou logopedickou poradnu?

Na otázku, zda navštěvuje dítě odbornou logopedickou poradnu, odpovědělo 106 rodičů ano a 17 ne (tab. 21, graf 21).

Tabulka 22 Probíhá na škole logopedická prevence?

Probíhá na škole logopedická prevence?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	109	88,62 %
ne	10	8,13 %
nevím	4	3,25 %
Celkem	123	100,00 %

Graf 22 Probíhá na škole logopedická prevence?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda na škole probíhá logopedická prevence. Jelikož jsem si

vybrala mateřské školy, kde logopedická prevence probíhá, měli všichni rodiče odpovědět ano. Nicméně z celkového počtu 123 respondentů odpovědělo ano 109 dotázaných, ne 10 a 4 účastníci odpověděli neví. Tyto výsledky mohla zapříčinit malá informovanost rodičů ze strany školy (tab. 22, graf 22).

Tabulka 23 Ze kterých zdrojů jste se o prevenci dozvěděli?

Pokud ano, ze kterých zdrojů jste se o prevenci dozvěděli?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ze školního vzdělávacího programu	11	8,94 %
od učitele/učitelky	41	33,33 %
na třídní schůzce	50	40,65 %
od svého syna/dcery	7	5,69 %
Celkem	109	100,00 %

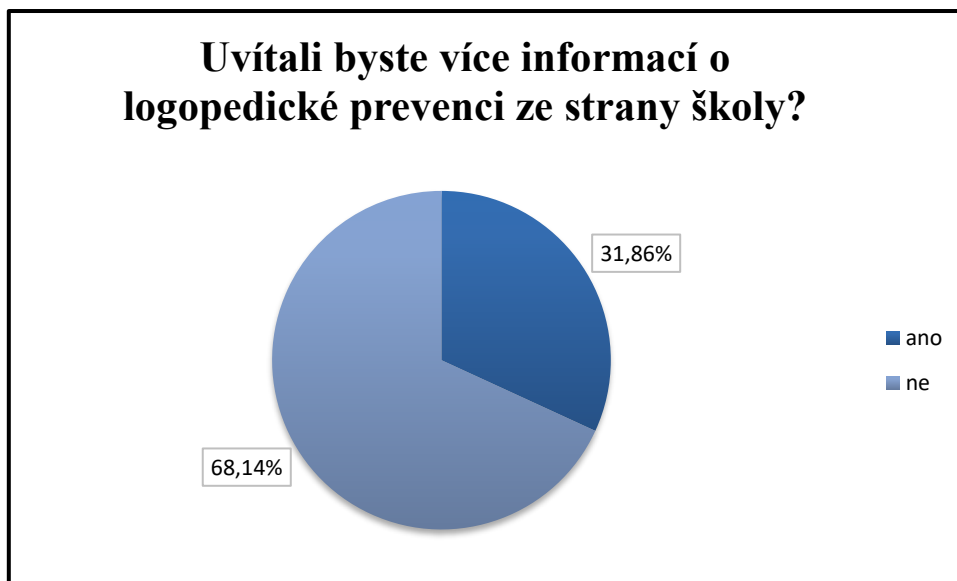
Graf 23 Ze kterých zdrojů jste se o prevenci dozvěděli?

Na otázku, ze kterých zdrojů se respondenti dozvěděli o logopedické prevenci, odpovídalo pouze 109 respondentů, jelikož ostatní v předchozí otázce uvedli, že se na škole logopedická prevence neprovádí, nebo o ní neví. 50 respondentů uvedlo, že se o logopedické prevenci dozvědělo na třídní schůzce, 41 dotazovaných vybralo možnost od učitele/učitelky, 11 rodičů ze školního vzdělávacího programu a 7 dotazovaných se o prevenci dozvědělo od svého syna/dcery (tab. 23, graf 23).

Tabulka 24 Uvítali byste více informací o logopedické prevenci ze strany školy?

Uvítali byste více informací o logopedické prevenci ze strany školy?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	36	31,86 %
ne	77	68,14 %
Celkem	113	100,00 %

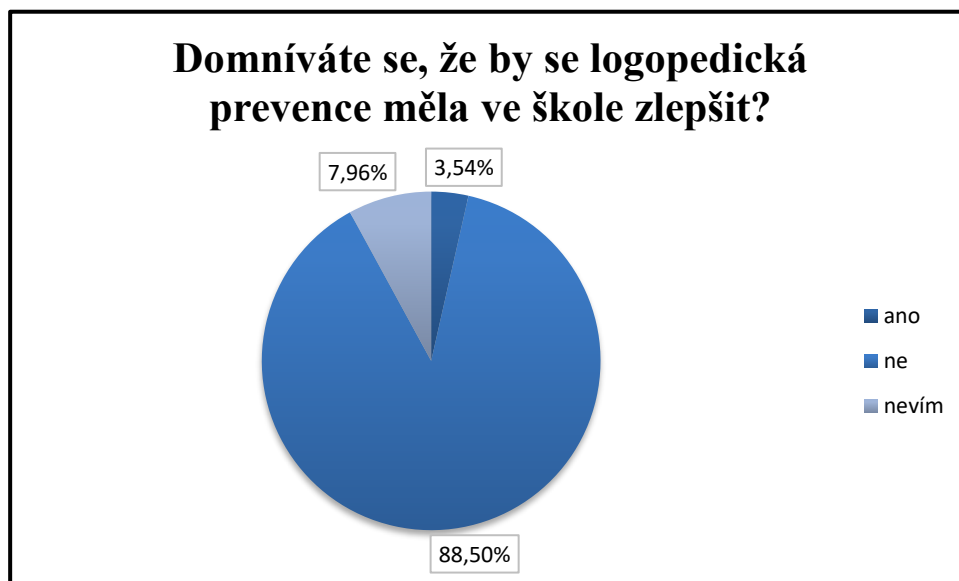

Graf 24 Uvítali byste více informací o logopedické prevenci ze strany školy?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda by rodiče uvítali více informací ohledně logopedické prevence ze strany školy. Na otázku odpovídalo celkem 113 respondentů. Neodpovídali pouze ti, kteří v předchozí otázce odpověděli, že v mateřské škole, kam dochází jejich dítě, logopedická prevence neprobíhá. 77 dotazovaných odpovědělo, že informovanost je dostačující a více informací nepotřebují. 36 účastníků průzkumu (tab. 24, graf 24).

Tabulka 25 Domníváte se, že by se logopedická prevence měla ve škole zlepšit?

Domníváte se, že by se logopedická prevence měla ve škole zlepšit?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	4	3,54 %
ne	100	88,50 %
nevím	9	7,96 %
Celkem	113	100,00 %

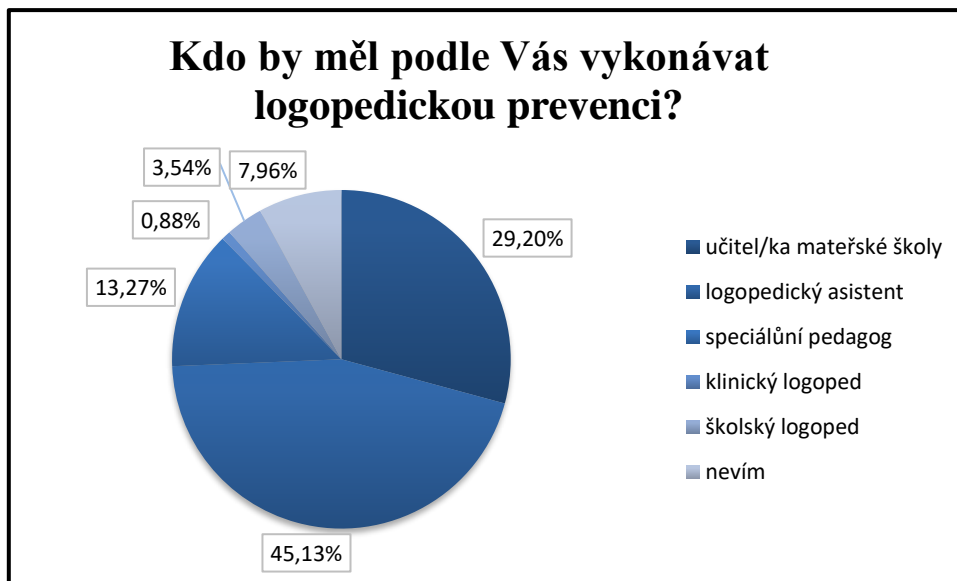

Graf 25 Domníváte se, že by se logopedická prevence měla ve škole zlepšit?

Výše uvedená otázka zjišťovala, zda by se logopedická prevence v mateřské škole měla zlepšit, či nikoliv. Z celkového počtu 113 respondentů odpovědělo ne 100 dotazovaných, ano 4 a nevím 9 rodičů (tab. 25, graf 25).

Tabulka 26 Kdo by měl podle Vás vykonávat logopedickou prevenci?

Kdo by měl podle Vás vykonávat logopedickou prevenci?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
učitel/ka mateřské školy	33	29,20 %
logopedický asistent	51	45,13 %
speciální pedagog	15	13,27 %
klinický logoped	1	0,88 %
školský logoped	4	3,54 %
nevím	9	7,96 %
Celkem	113	100,00 %

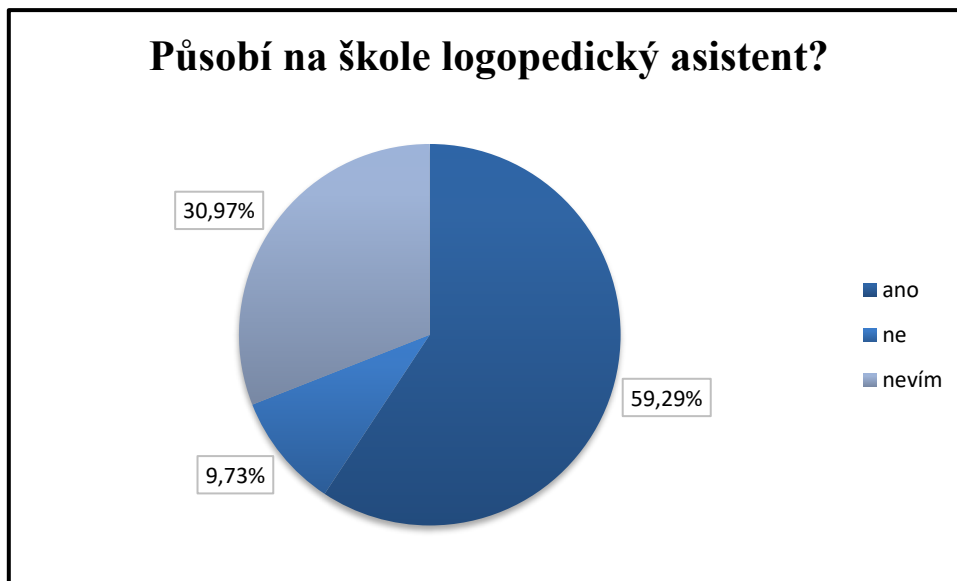

Graf 26 Kdo by měl podle Vás vykonávat logopedickou prevenci?

Cílem této otázky bylo zjistit, kdo by měl podle rodičů vykonávat v mateřské škole logopedickou prevenci. Na otázku odpovídalo 113 rodičů. Možnost logopedického asistenta vybralo nejvíce respondentů, tedy 51. Učitele/učitelku mateřské školy zvolilo 33 dotazovaných, speciálního pedagoga 15 rodičů, školního logopeda 4 respondenti a klinického logopeda jeden účastník průzkumu. Zbytek rodičů, tedy 9 odpovědělo, že neví, kdo by ji měl podle nich vykonávat (tab. 26, graf 26).

Tabulka 27 Působí na škole logopedický asistent?

Působí na škole logopedický asistent?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	67	59,29 %
ne	11	9,73 %
nevím	35	30,97 %
Celkem	113	100,00 %

Graf 27 Působí na škole logopedický asistent?

Na otázku, zda v mateřské škole působí logopedický asistent, odpovídalo 113 dotazovaných. 67 respondentů vybralo možnost ano, 11 odpovědělo ne a 35 účastníků průzkumu uvedlo, že nevědí. Vyšší procento respondentů u možnosti „nevím“ může být zapříčiněno nízkou informovaností ze strany školy, menším zájmem rodičů o logopedickou prevenci, nebo tím, že jejich dítě žádnou vadu v řeči nemá (tab. 27, graf 27).

Tabulka 28 Jak jste se o logopedickém asistentovi dozvěděli?

Pokud ano, jak jste se o něm dozvěděl/a?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
na třídní schůzce	25	37,31 %
od svého syna/dcery	0	0,00 %
od učitelky	42	62,69 %
Celkem	67	100,00 %

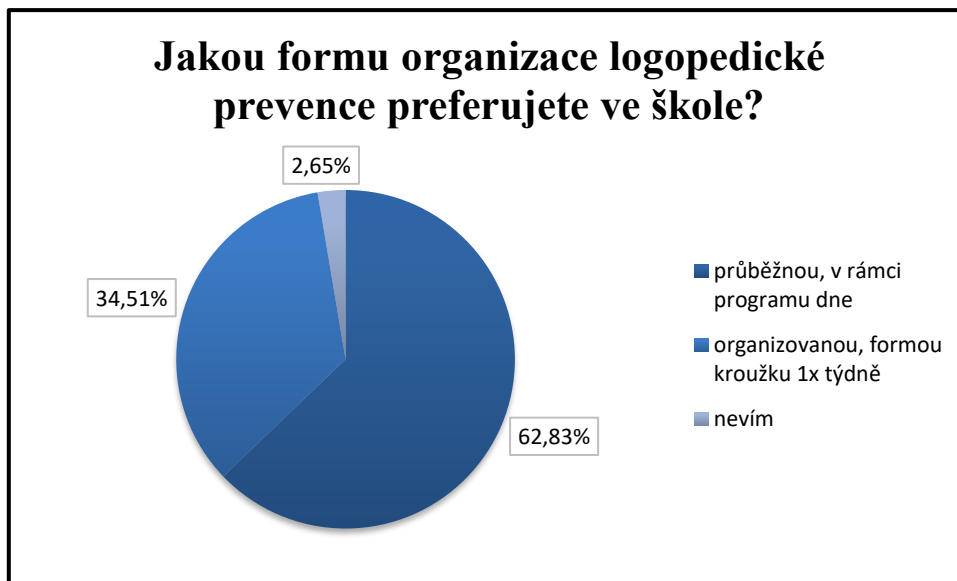

Graf 28 Jak jste se o logopedickém asistentovi dozvěděli?

O logopedickém asistentovi se nejčastěji dozvěděli rodiče přímo od učitelky. Tuto možnost odpovědi zvolilo 42 rodičů. 25 respondentů se o asistentovi dozvěděla na třídní schůzce. Ani jeden rodič nevybral možnost „od svého syna/dcery“ (tab. 28, graf 28). Na otázku odpovídalo pouze 67 rodičů, kteří na předchozí otázku, ohledně působení logopedického asistenta v mateřské škole, odpověděli ano.

Tabulka 29 Jakou formu organizace logopedické prevence preferujete ve škole?

Jakou formu organizace logopedické prevence preferujete ve škole?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
průběžnou, v rámci programu dne	71	62,83 %
organizovanou, formou kroužku 1x týdně	39	34,51 %
nevím	3	2,65 %
Celkem	113	100,00 %

Graf 29 Jakou formu organizace logopedické prevence preferujete ve škole?

Cílem této objednávky bylo zjistit, jakou formu logopedické prevence preferují rodiče dětí. Na otázku odpovídalo 113 rodičů. Možnost průběžné logopedické prevence v rámci programu dne vybralo 71 dotazovaných, možnost organizované prevence formou kroužku 1x týdně zvolilo 39 respondentů. 3 rodiče nevěděli, jakou formu logopedické prevence preferují (tab. 29, graf 29).

Tabulka 30 Považujete logopedickou prevenci ve škole za efektivní a vhodné využití času Vašeho dítěte?

Považujete logopedickou prevenci ve škole za efektivní a vhodné využití času Vašeho dítěte?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	111	98,23 %
ne	0	0,00 %
nevím	2	1,77 %
Celkem	113	100,00 %

Graf 30 Považujete logopedickou prevenci ve škole za efektivní a vhodné využití času Vašeho dítěte?

Na otázku, zda rodiče považují logopedickou prevenci v mateřské škole za efektivní využití času jejich dítěte, odpovědělo z celkového počtu 113 respondentů ano 111 rodičů. 2 rodiče uvedli, že neví (tab. 30, graf 30).

Tabulka 31 Poskytuje, nebo by měla poskytovat mateřská škola pro rodiče logopedické poradenství?

Poskytuje, nebo by měla poskytovat mateřská škola pro rodiče logopedické poradenství?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	69	61,06 %
ne	0	0,00 %
nevím	44	38,94 %
Celkem	113	100,00 %

Graf 31 Poskytuje, nebo by měla poskytovat mateřská škola pro rodiče logopedické poradenství?

Zmíněná otázka zjišťovala, zda mateřské školy poskytují, nebo by měli poskytovat logopedické poradenství pro rodiče. Na otázku odpovídalo 113 rodičů. 69 respondentů odpovědělo ano, 44 účastníků průzkumu na tuto otázku odpověď neznalo (tab. 31, graf 31).

Tabulka 32 Využili byste, nebo využíváte logopedické poradenství formou konzultace v mateřské škole?

Využili byste, nebo využíváte logopedické poradenství formou konzultace v mateřské škole?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	103	91,15 %
ne	3	2,65 %
nevím	7	6,19 %
Celkem	113	100,00 %

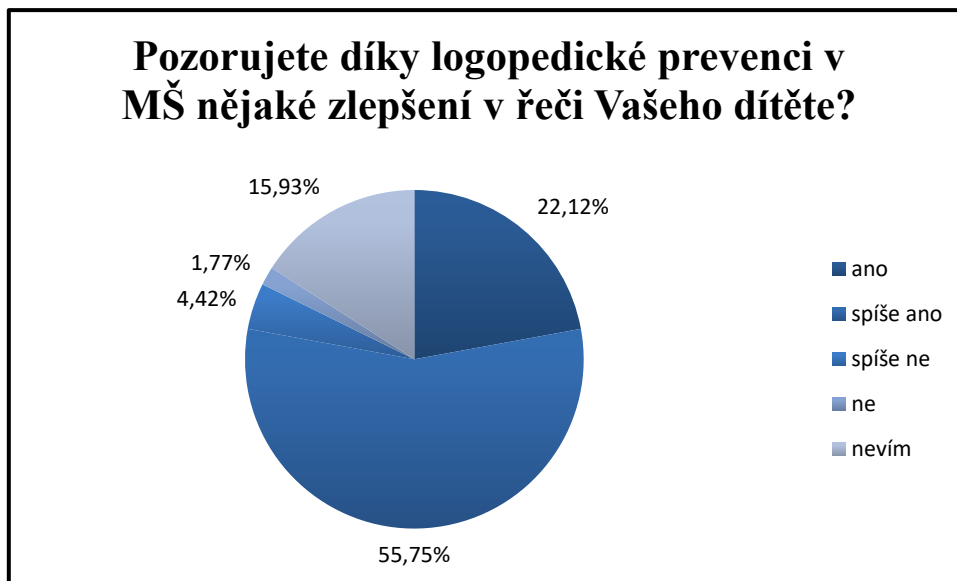

Graf 32 Využili byste, nebo využíváte logopedické poradenství formou konzultace v mateřské škole?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda rodiče využívají, popřípadě by využili logopedické poradenství formou konzultace poskytované mateřskou školou. Z celkového počtu 113 odpovědělo ano 103 rodičů. Ne odpověděli 3 respondenti. 7 rodičů nevědělo, zda by poradenství využilo (tab. 32, graf 32).

Tabulka 33 Pozorujete díky logopedické prevenci v MŠ nějaké zlepšení v řeči Vašeho dítěte?

Pozorujete díky logopedické prevenci v MŠ nějaké zlepšení v řeči Vašeho dítěte?	Počet odpovědí	Vyjádřeno v %
ano	25	22,12 %
spíše ano	63	55,75 %
spíše ne	5	4,42 %
ne	2	1,77 %
nevím	18	15,93 %
Celkem	113	100,00 %

Graf 33 Pozorujete díky logopedické prevenci v MŠ nějaké zlepšení v řeči Vašeho dítěte?

Na otázku, zda pozorují rodiče díky logopedické prevenci v mateřské škole zlepšení v řeči jejich dítěte, odpovídalo 113 rodičů. 63 respondentů uvedlo, že spíše ano, 25 rodičů odpovědělo ano. 18 účastníků průzkumu neumělo na otázku odpovědět. Spíše ne vybralo jako odpověď 5 rodičů a pouze dva rodiče odpověděli, že u svého dítěte nepozorují žádné zlepšení díky logopedické prevenci poskytované mateřskou školou (tab. 33, graf 33).

Diskuze

V úvodu praktické části byly k dosažení cíle bakalářské práce stanoveny tři hypotézy. Pro dosažení těchto cílů a ověření stanovených hypotéz práce byly použity dva dotazníky. Jeden určený pro pedagogy vybraných mateřských škol a druhý pro rodiče dětí, které tyto školy navštěvují. Průzkumného šetření se zúčastnilo 74 pedagogů a 123 rodičů. Dotazníků pro pedagogy bylo rozesláno celkem 136 kusů, dotazníků pro rodiče 202 kusů. Z celkového počtu 338 rozeslaných kusů se vrátilo 197, což je 58,3 % úspěšnost. Výsledky byly zpracovány do přehledných tabulek a grafů. K dosažení stanoveného cíle průzkumu byly formulovány tyto hypotézy.

Hypotéza č. 1: Logopedická prevence v mateřské škole probíhá ve spolupráci s rodiči dětí. Uvedená hypotéza se vztahovala k otázce č. 17., která byla určena pro pedagogy mateřských škol. Otázka byla rozdělena na tři části. V první části jsme se dotazovali, zda se rodiče informují u pedagoga ohledně svého dítěte. V této oblasti je spokojeno 64,9 % pedagogů. Druhá část otázky zjišťovala, zda rodiče s dětmi doma pravidelně cvičí. Zde je spokojeno 79,7 % pedagogů, což je uspokojivé zjištění. V poslední části otázky jsme se ptali na to, zda rodiče plní s dětmi úkoly zadané pedagogem. V tomto bodě je spokojeno 78,4 % dotazovaných. Můžeme tedy konstatovat, že se hypotéza potvrdila.

Hypotéza č. 2: V mateřských školách je větší procento dětí se špatnou výslovností hlásek než dětí se správnou výslovností. Druhou hypotézou se zabývá otázka č. 2., která byla určena pro rodiče dětí. Z výsledků průzkumného šetření je zřejmé, že 44,7 % dětí vyslovuje všechny hlásky správně, nebo většinou správně. 55,3 % dětí vyslovuje hlásky špatně, popřípadě většinu špatně. I tato hypotéza se nám potvrdila, i když jsme čekali, že dětí se špatnou výslovností bude více.

Hypotéza č. 3: Logopedická prevence v mateřské škole bude dle rodičů dostačující a pro jejich dítě vyhovující. Hypotéza č. 3 se vztahovala k otázkám č. 7 a 15, které byly určené pro rodiče dětí. Otázka č. 7 se rodičů dotazovala, zda by se logopedická prevence měla v mateřské škole zlepšit. 88,5 % rodičů odpovědělo, že jsou s logopedickou prevencí spokojeni a žádné zlepšení nepožadují. Pouze 3,5 % rodičů by logopedickou prevencí zlepšilo. Zbytek rodičů neznal na tuto otázku odpověď. Otázka č. 15 se rodičů dotazovala, zda vidí na svém dítěti nějaké zlepšení v řeči díky logopedické prevenci, která probíhá v mateřské škole. Ano, či spíše ano uvedlo 86,7 % rodičů, odpověď ne, nebo spíše ne vybralo 6,2 % rodičů.

Zbytek z dotazovaných neznalo na otázku odpověď. Hypotéza č. 3 se nám tedy potvrdila.

Závěr

Předložená bakalářská práce se zabývala logopedickou prevencí u dětí předškolního věku v Libereckém kraji. Zároveň jsme se zaměřili na úroveň logopedické péče a prevence ve vybraných mateřských školách, kam děti docházely. Hlavním cílem bylo zmapovat a následně popsat problematiku logopedické prevence ve vybraných mateřských školách v Libereckém kraji. K získání informací o logopedické prevenci bylo použito dotazníkové šetření v podobě dvou dotazníků, které byly předloženy učitelům pracujícím ve vybraných mateřských školách a rodičům dětí, které tyto mateřské školy navštěvují.

Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahovala základní pojmy spojené s řečí, jazykem, komunikací a logopedickou prevencí. Teoretická část vznikla na základě analýzy odborné literatury. V praktické části jsou zpracovány výsledky průzkumu do tabulek a grafů, jelikož dotazníky byly poměrně rozsáhlé. Dotazník kompletně vyplnilo 74 učitelek a 113 rodičů. 10 rodičů vyplnilo dotazník částečně. Při mapování a zjišťování současného stavu logopedické prevence nebylo překvapením, že uvedený termín není pro pracující ve školství žádnou novinkou. I tak nás ale překvapila odpověď některých učitelek, které uvedly, že na jejich škole logopedická prevence neprobíhá, přičemž byly vybírány pouze ty mateřské školy, kde se logopedická prevence vykonává.

Z dotazníkového šetření určeného pro učitele dále vyplývalo, že 58 % učitele má logopedické vzdělání a většina zbývajících pedagožek bez logopedického vzdělání má zájem si ho doplnit. Toto zjištění je velice dobré, jelikož vysoké procento logopedicky vzdělaných pedagogů mateřských škol by mělo být zárukou odbornosti, a to je moc pěkná vyhlídka do budoucna. Překvapující, možná až alarmující bylo zjištění, že 27 % pedagožek odpovědělo, že ve svém zařízení nemají ani jednoho pracovníka s patřičnou znalostí dané problematiky. V současné době, kdy se stále častěji setkáváme s dětmi, které mají vadu řeči, by bylo dobré se zamyslet nad tím, jestli by nebylo vhodné mít na každé mateřské škole aspoň jednoho pedagogického pracovníka, který by byl proškolen v oblasti logopedické prevence, a to například kurzem logopedického asistenta, jelikož u včas podchycených obtíží v oblasti komunikace dítěte je vyšší pravděpodobnost nápravy.

U dotazníků určených pro rodiče dětí, nás nejvíce překvapila odpověď na otázku, kdo by měl podle rodičů vykonávat logopedickou prevenci. 45 % rodičů odpovědělo, že logopedický asistent, nicméně větší polovina rodičů vybrala odpovědi jako například speciální pedagog, učitelka mateřské školy, klinický logoped. Nicméně se zde našli i tací, kteří na tuto otázku neznali odpověď, což může být zapříčiněno malou informovaností o logopedické prevenci,

nebo tím, že jejich dítě tuto péči nepotřebuje z důvodu správného vývoje řeči. Nicméně nás potěšilo, že 78 % rodičů vidí na svém dítěti díky logopedické prevenci v mateřské škole nějaké zlepšení v řeči.

Stále je z výsledků průzkumu vidět, že by si oblast logopedické prevence zasloužila daleko větší pozornost. A to například tím, že čím více bude kvalifikovaných pedagogických pracovníků v oblasti logopedie v mateřských školách, tím vyšší by měla být úroveň jejich výsledků.

Závěrem je nutné podotknout, že vybrané mateřské školy se logopedické prevenci věnují, snaží se dětem poskytovat co nejvhodnější podmínky pro podporu přirozeného rozvoje řeči. Ale i tak by bylo zapotřebí zvýšit v mateřských školách počet logopedických asistentů z toho důvodu, aby do základních škol nastupovalo co nejméně dětí s vadou řeči.

Zdroje

Asociace klinických logopedů ČR [online]. [vid. 8. 8. 2018] Dostupné z: <http://www.klinickalogopedie.cz/index.php?pg=verejnost--jak-se-stat-klinickym-logopedem>

BERANOVÁ, Z., 2002. *Učíme se správně mluvit: Logopedické hry a hrátky*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-0257-6.

BEZDĚKOVÁ, J., 2014. *Učíme naše dítě mluvit*. 2. uprav. a doplň. vyd. Praha: Arista Books ISBN 978-80-87867-10-5.

BEDNÁŘOVÁ J., ŠMARDOVÁ V., 2007. *Diagnostika dítěte předškolního věku*. 1. vyd. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-1829-0.

BYTEŠNÍKOVÁ, I., 2007. *Rozvoj komunikačních kompetencí u dětí předškolního věku*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita. ISBN 978-80-210-4454-8.

BYTEŠNÍKOVÁ, I., 2012. *Komunikace dětí předškolního věku*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3008-0.

DLOUHÁ, O., 2017. *Poruchy vývoje řeči*. 1. vyd. Praha: Galén. ISBN 978-80-7492-314-2.

DOLEJŠÍ, P., 2001. *Jak se naučit správně vyslovovat: populárně naučná příručka pro rodiče dětí s vadami výslovnosti*. 1. vyd. Pelhřimov: JAS. ISBN 80-86480-05-4.

DVOŘÁK, J., 2007. *Logopedický slovník: [terminologický a výkladový]*. 3. uprav. a rozš. vyd. Žďár nad Sázavou: Logopedické centrum. ISBN 978-80-902536-6-7.

HORŇÁKOVÁ, K., KAPALCOVÁ, S., MIKULAJOVÁ, M., 2005. *Knih o detskej reči*. 1. vyd. Bratislava: Slniečko. ISBN 80-969074-3-3.

KEJKLÍČKOVÁ, I., 2011. *Logopedie v ošetrovateľskej praxi*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2835-3.

KLENKOVÁ, J., 2000. *Kapitoly z logopedie I*. 1. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-85931-88-5.

KLENKOVÁ, J., 2006. *Logopedie*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1110-2.

KLENKOVÁ, J., KOLBÁBKOVÁ, H., 2010. *Diagnostika předškoláka*. 1. vyd. Brno: MC. ISBN 80-239-0082-X.

KUTÁLKOVÁ, D., 2005. *Vývoj dětské řeči krok za krokem*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1026-9.

KUTÁLKOVÁ, D., 2009. *Průvodce vývojem dětské řeči: logopedická prevence*. 5. přeprac. vyd. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-598-7.

LAURENČÍKOVÁ, K., 2009. Metodické doporučení k zabezpečení logopedické péče ve školství. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. č. j. 14 712/2009-61. [online]. [vid.

10. 7. 2018]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/7990_1_1/download/.
- LECHTA, V., 2002. *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. 1. vyd. Martin: Osveta. ISBN 80-8063-100-X.
- LECHTA, V., 2005. *Terapie narušené komunikační schopnosti*. 1. vyd. překlad J. Křížová. Praha: Portál. ISBN 80-7178-961-5.
- LEJSKA, M. 2003. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. 1. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-7315-038-7.
- LIPNICKÁ, M., 2013a. *Logopedická prevence v mateřské škole*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0381-0.
- LIPNICKÁ, M., 2013b. Logopedická prevence v mateřské škole: Specifický přístup k dětem s narušenou komunikační schopností. In: *Metodický portál RVP: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. [vid. 8. 8. 2018]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/17687/LOGOPEDICKA-PREVENCE-V-MATERSKESKOLE-SPECIFICKY-PRISTUP-K-DETEM-S-NARUSENOU-KOMUNIKACNISCOPNOSTI.html/>
- NOVOTNÁ, I., 2007. *Logopedická cvičení*. 1. vyd. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-2511-76-20.
- PEUTELSCHMIEDOVÁ, A., 2005. *Logopedické minimum*. 2. přeprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-1233-0.
- PEUTELSCHMIEDOVÁ, A., 2006. Logopedie v mateřských školách (1). *Informatorium* 3-8. roč. 12. č. 10, s. 12. ISSN 1210-7506.
- PEUTELSCHMIEDOVÁ, A., 2009. *Logopedické poradenství*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2666-3.
- SVOBODOVÁ, E. A KOL., 2010. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. 1. vyd. Praha: Portál ISBN 978-80-7367-774-9.
- ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I., A KOL., 2003. *Klinická logopedie*. 2. uprav. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7178-546-0.
- ŠULOVÁ, L., 2006. Specifický vliv otcovské a mateřské mluvy v počátcích řečového vývoje. *Československá psychologie*. Praha: Psychologický ústav AV ČR. č. 4. s. 327-341. ISSN 0009-062x.
- TĚTHALOVÁ, M., 2012. Logopedická prevence podporuje zdravý rozvoj řeči. *Informatorium*. roč. 11, č. 9, s. 22–23. ISSN 1210–7506.
- VÁGNEROVÁ, M., 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2 dopl. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

- VRBOVÁ, R. A KOL., 2012. *Metodika práce se žákem s narušenou komunikační schopností*. 1. vyd. UP v Olomouci. ISBN 978-80-244-3312-7.
- VYBÍRAL, Z., 2000. *Psychologie lidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-291-2.
- VYŠTEJN, J., 1995. *Dítě a jeho řeč*. 1. vyd. Beroun: BAROKO & FOX. ISBN 80-85642-25-5.
- ZAJITZOVÁ, E., 2011. *Předškolní vzdělávání a jeho význam pro rozvoj jazyka a řeči*. 1. vyd. Praha: Hnutí R. ISBN 978-80- 86798-14-1.

Přílohy

Dotazník pro učitele a učitelky vybraných mateřských škol

Dobrý den,

jmenuji se Nikola Gončárová a jsem studentkou speciální pedagogiky pro vychovatele na Technické univerzitě v Liberci. Součástí mého studia je závěrečná bakalářská práce, ve které se zabývám otázkou logopedické prevence v mateřských školách v Libereckém kraji. Chci vás požádat o pár minut Vašeho času k vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a dobrovolný.

1. Jste:
  - a) žena
  - b) muž
2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
  - a) bez pedagogického vzdělání
  - b) střední škola zaměřená na pedagogiku předškolního věku
  - c) vysoká škola zaměřená na pedagogiku předškolního věku
  - d) vysoká škola se zaměřením na speciální pedagogiku
  - e) jiné vzdělání
3. Máte logopedické vzdělání, či jste absolvoval/a vzdělávací logopedický kurz?
  - a) ano
  - b) ne, ale tuto možnost bych uvítal/a
  - c) ne
4. Věnuje se škola, kde pracujete logopedické prevenci?
  - a) ano
  - b) ne

Pokud jste odpověděl/a ne, dále prosím nevyplňujte.
5. Na které děti je logopedická prevence zaměřena?
  - a) na všechny děti
  - b) děti předškolního věku
6. Jakým způsobem probíhá logopedická prevence na škole, kde pracujete?
  - a) individuálně
  - b) ve skupinách
  - c) v celé třídě
  - d) jiným způsobem

7. Jak často probíhá logopedická prevence
- a) denně
  - b) 1x za týden
  - c) 2x týdně
  - d) nepravidelně
8. Kdo provádí logopedickou prevenci na škole, kde pracujete?
- a) učitel/učitelka mateřské školy
  - b) učitel/učitelka mateřské školy – logoped
  - c) učitel/učitelka mateřské školy – logopedický asistent
  - d) někdo jiný
9. Kolik logopedických asistentů ve škole pracuje?
- a) 0
  - b) 1
  - c) 2
  - d) 3
  - e) Více než 3
10. Spolupracuje Vaše MŠ, na které pracujete s některým odborníkem?
- a) ano
  - b) ne
- Pokud jste odpověděl/a ne, na otázku číslo 11. neodpovídejte.
11. S kterým odborníkem spolupracuje MŠ, ve které pracujete?
- a) s klinickým logopedem
  - b) se školským logopedem
  - c) se speciálním pedagogem
  - d) s psychologem
12. Je na škole, kde pracujete, zaveden logopedický kroužek?
- a) ano
  - b) ne
13. Jaké logopedické metody používáte v MŠ, kde pracujete? Lze vybrat více možností.
- a) rozvoj a posilování sluchového vnímání
  - b) rozvoj a posilování zrakového vnímání
  - c) rozvoj slovní zásoby
  - d) rozvoj hrubé motoriky
  - e) rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky

- f) rozvoj motoriky mluvních orgánů (cvičení s mluvidly)
- g) dechová cvičení a fonační (hlasová) cvičení
- h) jiné

14. Jsou rodiče přítomni u dětí, když probíhá logopedická prevence?

- a) ano
- b) většinou ano
- c) většinou ne
- d) ne

15. Informujete Vy nebo škola, v níž pracujete, rodiče o tom, že by bylo vhodné, navštívit se svým dítětem logopeda, pokud to dítě potřebuje?

- a) ano
- b) ne

16. Jakým způsobem předáváte rodičům informace o případných vadách v řeči dítěte?

- a) v přímém kontaktu, rodič x pedagog
- b) telefonicky
- c) písemně
- d) na informačních schůzkách

17. Jak jste spokojen/a, nebo nespokojen/a se spoluprací s rodiči v rámci logopedie? 1 – velmi spokojen/a, 2 – spíše spokojen/a, 3 – spíše nespokojen/a, 4 – velmi nespokojen/a

- a) informují se u pedagoga 1 2 3 4
- b) pravidelně cvičí s dětmi doma 1 2 3 4
- c) rodiče s dětmi plní úkoly dané pedagogem 1 2 3 4
- d) logopedickou prevenci neprovádím

18. Provádíte-li logopedickou prevenci, s čím jste spokojen/a, nebo nespokojen/a? 1 – velmi spokojen/a, 2 – spíše spokojen/a, 3 – spíše nespokojen/a, 4 – velmi nespokojen/a

- a) s výběrem pracovních listů 1 2 3 4
- b) s výběrem logopedických pomůcek 1 2 3 4
- c) s dostupností literatury, metodických pomůcek 1 2 3 4
- d) s motivací dětí 1 2 3 4
- e) logopedickou prevenci neprovádím

Dotazník určený pro rodiče dětí, kteří navštěvují vybrané mateřské školy

Dobrý den,

jmenuji se Nikola Gončárová a jsem studentkou speciální pedagogiky pro vychovatele na Technické univerzitě v Liberci. Součástí mého studia je závěrečná bakalářská práce, ve které se zabývám otázkou logopedické prevence v mateřských školách v Libereckém kraji. Chci vás požádat o pár minut Vašeho času k vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a dobrovolný.

1. Jste:
  - a) žena
  - b) muž
2. Vyslovuje Vaše dítě všechny hlásky správně?
  - a) ano
  - b) spíše ano
  - c) spíše ne
  - d) ne
  - e) nevím
3. Navštěvuje Vaše dítě odbornou logopedickou poradnu?
  - a) ano
  - b) ne
4. Probíhá na škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, v rámci školního vzdělávacího programu logopedická prevence?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) nevím

Pokud jste odpověděl/a ne, dále již prosím nevyplňujte.
5. Pokud ano, ze kterých zdrojů jste se o prevenci dozvěděli?
  - a) Ze školního vzdělávacího programu
  - b) Od učitele/učitelky
  - c) Na třídní schůzce
  - d) Od svého syna/své dcery
6. Uvítali byste více informací o logopedické prevenci ze strany mateřské školy?
  - a) ano
  - b) ne

7. Domníváte se, že by se logopedická prevence měla v mateřské škole zlepšit?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
8. Kdo by měl podle Vás logopedickou prevenci vykonávat?
- a) učitel/ka mateřské školy
  - b) logopedický asistent
  - c) speciální pedagog
  - d) klinický logoped
  - e) školský logoped
  - f) nevím
9. Působí na škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, logopedický asistent?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
10. Pokud ano, jak jste se o něm dozvěděl/a?
- a) na třídní schůzce
  - b) od svého syna/své dcery
  - c) od učitelky
11. Jakou formu organizace logopedické prevence preferujete v mateřské škole, kterou navštěvuje Vaše dítě?
- a) průběžnou, v rámci programu dne
  - b) organizovanou, formou kroužku 1x týdně
  - c) nevím
12. Považujete logopedickou prevenci v mateřské škole (logopedický kroužek, průběžnou logopedii v rámci dne) za efektivní a vhodné využití času Vašeho dítěte?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
13. Poskytuje, nebo by měla poskytovat mateřská škola pro rodiče logopedické poradenství?
- a) ano
  - b) ne
  - c) nevím

14. Využili byste, nebo využíváte logopedické poradenství formou konzultace v mateřské škole?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

15. Pozorujete díky logopedické prevenci v MŠ nějaké zlepšení v řeči Vašeho dítěte?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne
- e) nevím